

Isä-chat – digitaalinen palvelukonseptikokeilu Ylöjärvellä

Mari Laaksonen ja Elisa Airikkala

Isä-chat – digitaalinen palvelukonseptikokeilu Ylöjärvellä

Mari Laaksonen ja Elisa Airikkala

Yhteistyössä

© Tekijät ja Tampereen ammattikorkeakoulu
Taitto: Anne Autio

Tampereen ammattikorkeakoulun julkaisuja.
Sarja B. Raportteja 115
ISSN 1456-002X
ISBN 978-952-7266-35-9(PDF)
Tampere 2019

SISÄLLYS

1. Lukijalle	4
2. Kuvaus Isä-chat palvelukonseptikokeilusta Ylöjärvellä	5
3. Terveyden edistämisen ja perheiden palveluiden kehittämisen haasteet.....	6
4. Chat – palvelumuoto neuvoloiden arjessa	11
Neuvoloiden chat-hankkeet Suomessa	11
Chat-palvelun keskeiset kysymykset hankkeen aikana	12
Kustannussäästöt ja tulevaisuuden näkymät	14
5. Yhteistyössä on voimaa – pop up tapahtumat.....	16
6. Menetelmävalmennus uuteen työtapaan - kokeilusta käytäntöön	22
Asenne	24
Tieto.....	26
Toiminnan tuki.....	27
7. Terveydenhoitajien kokemukset Isä-chat -hankkeesta	29
Kokemukset menetelmävalmennuksesta	29
Terveydenhoitajien kaipaama tuki.....	29
Iisien huomiointi neuvolatyössä ennen chat-hanketta	30
Iisien huomiointi neuvolatyössä chat-hankkeen aikana	30
Iisien ja perheiden suhtautuminen chat-palveluun	30
Ammatillisen osaamisen kehittyminen	31
Chat-palvelun kehittäminen neuvolatyössä tulevaisuudessa	31
Käytännön vinkit ja ehdotukset muihin kuntiin chat-palvelun aloittamiseksi ja kehittämiseksi	32
8. Yhteistyötahojen esittely kiitoksin.....	33
Tampereen ammattikorkeakoulu.....	33
Ylöjärven kaupungin neuvolatoiminta	33
Pirkanmaan liitto.....	34
Yhteistyökumppanit.....	35
Hankkeessa tuotettu kehittämistehtävä ja opinnäytetyö.....	36

1. LUKIJALLE

Isien vaikutus perhearkeen on kasvanut perhevapaiden lisääntyä ja isän roolin muututtua perheissä entistä aktiivisemmaksi ja osallistuvammaksi. Tiedetään, että vanhempien elintapatottumukset siirtyvät sukupolvelta toiselle, ja nyt isien ottaessa enemmän vastuuta perheidensä arjesta, siirtyvät oletettavasti myös isien elintavat yhä herkemmin edelleen eteenpäin.

Lapsiperheille terveellisistä elintavoista keskustellaan ennaltaehkäisevissä palveluissa. Näissä julkisissa hyvinvointipalveluissa on perheiden terveyttä ja hyvinvointia edistetty jo pitkään äitien ja lasten kautta sekä tarjottu pääosin heidän kauttaan perheille ennaltaehkäisevää tukea. Mutta vaikuttavia, isille kohdennettuja ja heidän kauttaan perheitä saavutavia ennaltaehkäiseviä hyvinvointipalveluita ei ole juuri ollut saatavilla.

Neuvolajärjestelmä on hyvä pohja lähteä rakentamaan ja kehittämään tällaista isille kohdennettua palvelua edelleen. Asiakkaat arvostavat neuvolaa tuttuna ja vaikuttavana toimintamuotona. Neuvolan nykyiset toimintatavoitteet koko perheen ja erityisesti isyyden huomioimiseksi tukevat myös ajatusta isyydestä ”uutena” kohderyhmänä. Isät taas kaipaavat perinteisten palvelumallien rinnalle digitaalisia vaihtoehtoja. He etsivät tietoa netistä ja lähestynevät digitaalisia palveluita myönteisesti.

Digitaalisilla kokeiluilla tarjotaan uutta suuntaa neuvolatoimintaan niin, että se on yhä enemmän asiakkaiden tavoitettavissa. Digitaalinen palvelu tarjoaa mahdollisuuden asiakkaiden tarpeisiin vastaamiseen nopeasti ja paikasta riippumattomasti. Sosiaali- ja terveysalalle on kehitetty viime vuosina enemmän teknologian tuomia mahdollisuuksia kuin mitä julkisissa hyvinvointipalveluissa tällä hetkellä pystytään hyödyntämään. Pelkät teknologiset uudet innovaatiot eivät kuitenkaan riitä sellaisenaan vaan ongelma on usein myös siinä, että ammattilaiset eivät tunne riittävästi digitaalisten palveluiden mahdollisuuksia ja ohjauksellisia menetelmiä. Tähän on tarpeellista kiinnittää huomiota. Työntekijöille tulisi tarjota menetelmän käyttöönottoon valmennusta, jotta uusi työkalu tulee sulavasti aikaisempien työmenetelmien rinnalle.

Tämä julkaisu tarjoaa mahdollisuuden lukijalle tutustua Ylöjärvellä toteutettuun digitaaliseen palvelukokeiluun Isä-chattiin. Julkaisun artikkeleissa käsitellään chat-palvelua terveydenhuollossa, menetelmävalmennusta terveydenhoitajille sekä isyyden teemoja. Julkaisun toivotaan tarjoavan lukijalle ideoita ja mallia sosiaali- ja terveyspalveluiden kehittämiseen sote-uudistuksen vuosina.

*Tampereella tammikuussa 2019,
Mari Laaksonen, Isä-chat projektipäällikkö*

2. KUVAUS ISÄ-CHAT PALVELUKONSEPTIKOKEILUSTA YLÖJÄRVELLÄ

Soten rakennemuutokset ja lisääntyvä digitalisaatio tuovat haasteita ja mahdollisuuksia vastata sekä asiakkaiden että henkilöstön tarpeisiin julkisissa palvelukäytännöissä. Isächat -hankkeen tarkoituksena oli tuottaa toimintamalli maakunnan hyvinvointipalveluiden digitalisaatioon chat-palvelulla. Ylöjärven kaupungin neuvolapalveluissa kokeiltiin digitaalista palvelukonseptia, joka perustui digitaalisen chat-palvelun käyttöönottoon ja toiminnallisten paikallistapahtumien yhdistämiseen. Neuvolaterveydenhoitajat käynnistivät kokeilun yhdessä TAMKIn asiantuntijoiden ja kolmannen sektorin yhteistyökumppaneiden kanssa.

Kohderyhmäanalyysiä oltiin tehty tarvekartoituksella ylöjärveläisiltä isiltä syksyllä 2017. Kyselyyn vastasi 64 isää, joilla oli vähintään yksi neuvolaikäinen lapsi. Lasten määrä perheissä vaihteli 1-8 lapsen välillä. Vastaajat olivat iältään 25 - 48 -vuotiaita. 51 vastaajaa kertoi olevansa kiinnostunut netissä toimivasta neuvolan terveydenhoitajan ylläpitämästä chat-palvelusta. Vastaajat kuvasivat, että voisivat kysyä apua chat-palvelusta sairauksiin, ajanvarauksiin, rokotuksiin, yleisiin terveyteen liittyviin, ongelmatilanteiden selvittämiseen, lapsen kehitykseen, käytöshäiriöihin ja hoidon tarpeen arviointiin liittyvissä asioissa. Noin puolet isistä ilmoitti myös olevansa halukas osallistumaan samassa elämäntilanteessa olevien isien ja lasten toiminnallisiin tapahtumiin. Tämä johdatti yhdistämään chat-palveluun myös toiminnalliset tapahtumat. Toiminnallisia tapahtumia järjestettiin paikallisesti yhdessä kolmannen sektorin toimijoiden, varhaiskasvatuksen sekä työväenopiston liikuntaohjaajien kanssa tarkoituksena lisätä uuden digitaalisen palvelun näkyvyyttä, kohderyhmän tavoitettavuutta, elintapaohjauksen vaikuttavuutta sekä nostaa isien roolia ja neuvolan työtä isyyden tukemisessa näkyvämmäksi. Tämän lisäksi toiminnallisilla tapahtumilla haluttiin selkeyttää eri toimijoiden rooleja ja palveluketjuja yhteistyön avulla.

Chatin avautuessa tuettiin menetelmävalmennuksella ammattilaisten ohjausosaamista heille uudessa digitaalisessa chat-ympäristössä. Menetelmävalmennuksen tavoitteeksi asetettiin henkilöstön orientoituminen uuteen chatin työtapaan sekä sitoutuminen oman työnsä ja toimintatapojen kehittämiseen. Menetelmävalmennuksen jälkeen chat-terveydenhoitajat toimivat itse valmentajina hankkeen juurruttamisvaiheessa seuraaville chat-terveydenhoitajille.

Hankkeen nimi:	Isä-chat – digitaalinen palvelukonseptikokeilu Ylöjärvellä
Hankkeen rahoittaja:	Pirkanmaan liitto (AIKO-hanke)
Hankkeen toteutusaika:	01.02.2018- 28.02.2019
Hankkeen toteuttajina:	Tampereen ammattikorkeakoulu ja osatoteuttajana Ylöjärven kaupungin Neuvola- ja kouluterveydenhuoltopalvelut
Yhteistyökumppaneina:	Ylöjärven kunnallinen varhaiskasvatus ja Touhula-päiväkodit, Sydänliitto, Tampereen seudun työväenopiston liikunnanohjaus. Mielen avoin opisto

3. TERVEYDEN EDISTÄMISEN JA PERHEIDEN PALVELUIDEN KEHITTÄMISEN HAASTEET

Terveyden edistämisen haasteena voidaan pitää vaikuttavien palveluiden tuottamista ja mittaamista. Terveyden edistämisen toimet tapahtuvat yhteiskunnan, yhteisöjen ja yksilöiden tasolla. Parhaiten vaikuttavuutta saadaan aikaiseksi, kun työtä tehdään eri tasoilla yhtäaikaisesti (Ståhl 2017) ja yhteistyössä useiden toimijoiden kanssa (Mäki 2018). Yhteiskunnan tasolla on perheiden eteen hyvä tehdä työtä jo ennakoiden perheellistymisen aikaa, koska esimerkiksi uusi kehityssuunta on ollut, että sosiaalinen eriarvoistuminen näkyy edellytyksissä perheellistystä. Koulutus on yhteydessä vanhemmaksi tuloon ja lasten määrään. Varsinkin miehillä korkeammat tulot ja koulutustaso varmistavat vanhemmuutta ja lisäävät lasten määrää. Lastensaannin sosiaaliseen eriarvoistumiseen tulee kiinnittää huomiota yhteiskunnan perhepolitiikassa. Sosiaali- ja terveysministeriön mukaan perhepolitiikka painottaa työn ja perheen yhteensovittamista, isyyden vahvistamista ja perheiden toimeentulon turvaamista. (Kontula 2018.) Isien matalan koulutuksen, vanhempien huonon työllisyyden ja tulojen riittämättömyyden vaikutuksista lasten terveyteen ja hyvinvointiin ovat myös lapsiperheiden parissa työskentelevät terveydenhoitajat olleet huolissaan (Poutiainen 2016).

Isyyden osalta terveyden edistämisen toimien yhtäaikaisuus eri tasoilla näyttäytyy myös niin, että kun yhteiskunnan tasolla isyyttä nostetaan esiin aikaisempaa voimakkaammin ja muutetaan esimerkiksi vanhempain vapaiden perusteita isyyttä tukeviksi tai keskustellaan mediassa ja politiikassa isänpäivän liputuksen virallistamisesta, vahvistetaan samanaikaisesti yhteisöjen tasolla isyyden tukemista esimerkiksi neuvoloissa, joissa järjestetään teemailtoja isyydestä, tuotetaan helposti löydettäviä isyyttä tukevia materiaaleja ja kohdennetaan palveluja suoraan isille. Yksilötasolla samanaikaisesti huomioidaan jokaisen perheen tilanne yksilöllisesti ja kutsutaan isät henkilökohtaisesti käynneille mukaan. Näin perheet ja isät saavat kohdennettua tietoa ja asenteissa tapahtuu myönteisiä muutoksia isyyttä vahvistaen ja isien osallisuus lisääntyy entisestään sekä koko perheen terveys kohtuu ja terveystottumukset paranevat. Jokaisella terveyden edistämisen tasolla tapahtuva isyyden teeman esiin nosto on vaikutusten tehostamista.

Isien osallistuminen perhearkeen ei ole vain yhteiskunnallinen toive. Myös miehillä itsellään on halukkuutta olla aktiivisia jo raskausajasta lähtien (Huusko 2018). Ja tutkimusten mukaan, kun perheen molemmat vanhemmat saavat tukea ammattilaisilta jo raskausaikana, lisääntyy esimerkiksi vanhempien kyky kommunikoida keskenään ja tuntee yhteenkuuluvuutta. Tuen puute taas voi saada aikaan mitättömyyden (unimportant) tunnetta odottavien äitien puolisoissa. (Bäckström ym. 2017.) Näillä tuntemuksilla puolestaan lienee vaikutusta puolisoitten sitoutumisessa perhearkeen synnytyksen jälkeenkin.

Miesten ottaessa vastuuta perhearjesta on todennäköistä, että myös heidän terveystottumuksensa ja elintapansa siirtyvät seuraavalle sukupolvelle herkemmin kuin aikaisemmin, kun malli elintapojen oppimiseen saadaan jo lapsena sekä suoraan että välillisesti vanhemmilta. Jatkossa on äidin ja lapsen terveystottumusten lisäksi kiinnitettävä huomiota isien elintapojen paranemiseen, jotta koko perheen hyvinvointi parane.

Mitä isien terveydessä on siis edistettävää? Tutkimusten perusteella isien terveystottumukset ovat heikentyneet. Miesten vapaa-ajan liikunta on lisääntynyt viime vuosikymmeninä, mutta työmatka- ja työaikainen liikunta on vähentynyt. 30–39-vuotiaista miehistä 63% täytti kestävyysliikuntasuosituksen mukaisen liikuntamäärän. Mutta yli kolmanneksella se jää vajaaksi. (Borodulin ym 2017.) Miesten verenpainearvoissa on merkittäviä eroja eri koulustasojen välillä sekä työikäisistä miehistä on ylipainoisia 65% (Männistö ym. 2015). Miehet tupakoivat päivittäin (15%) edelleen enemmän kuin naiset (13%) ja miesten tupakoinnin vähentymisen myönteinen kehitys on pysähtynyt viimeisten vuosien aikana. Nuuskan käyttö on lisääntynyt nuoressa miespolvessa. Vain joka kymmenes mies syö hedelmiä ja marjoja suositusten mukaan. Myös tuoreiden kasvien kulutus on suosituksia vähäisempää (Valsta ym. 2017; Mäki 2018).

Alkoholia käytetään joka kolmannessa perheessä niin paljon, että alkoholihaittojen riskin voidaan sanoa olevan vähintään lievästi kasvanut. Isistä useampi kuin joka neljäs ja äideistä 6 prosenttia käytti alkoholia liikaa (THL 2012). Aikuisten terveys-, hyvinvointi- ja palvelututkimuksessa (ATH) vuodelta 2017 alkoholia liikaa käyttävien osuus oli yli 40% 20 – 54 vuotiaissa miehissä. Tähän validoidulla AUDIT-C mittarilla saatuun tulokseen liittyy kohonnut riski saada alkoholihaittoja. (Murto ym. 2017.)

Terveyden edistämisen haasteita siis riittää. Perheen aikuisten elintapojen tukemiseen kohti lapsiperheystävällisiä tottumuksia kannattaa satsata, koska myös hyvät elintavat siirtyvät seuraavalle sukupolvelle. Lasten syntyminen perheeseen on hedelmällistä aikaa tehdä muutoksia elintapoihin. Muutoksen tärkeys ymmärretään ja lapsi konkretisoi perhearjen ja arvot. Usein tässä vaiheessa olevat nuoret aikuiset myös etsivät koko perheen yhteisiä toimintatapoja. Heillä ei ole vielä kasvavan perheen toimintamalleja valmiina. Tässä alle kouluikäisen perheen vaiheessa heitä myös kohdataan riittävän tiheästi terveyspalveluiden neuvolatoiminnassa, joka on luonnollinen paikka terveyden edistämisen keskusteluille.

Kehitettäessä palveluita on otettava huomioon palveluiden käyttötottumukset. Nämä tottumukset ja kokemukset palveluista ovat miehillä ja naisilla erilaisia. Neuvolapalvelut ovat tavoittaneet isät viime vuosina yhä paremmin, mutta edelleen isien osuus neuvolakäynteihin osallistujista on pieni. Isät ovat kokeneet neuvolapalvelut äitisuuntautuneiksi ja tuen riittämättömäksi (Mesiäislehto-Soukka 2005). Erityisesti isät kokivat jäävänsä terveyspalveluiden ulkopuolelle ensimmäisen lapsen jälkeen tai avioeron tapahtuessa. On löydettävä uusia osallistavia menetelmiä saada miehet kiinnostumaan omasta ja perheen terveydestä, koska perinteiset terveyden edistämisen palvelut eivät innosta miehiä. Isille ei ole myöskään tarjottu suoraa vaikuttamismahdollisuutta koko perheille suunnattujen palveluiden kehittämiseen. Pyrkimys osallistaa miehet palveluiden kehittämiseen tuo kaivattua asiakasnäkökulmaa. Samoin se lisää terveyden tasa-arvoa, johon osallistuminen yhtenä

terveyden tasa-arvoa kuvaavana arvona kuuluu. Muita tasa-arvoon liittyviä arvoja kuten yksilön suojeleminen, hyvän tekeminen ja haitan välttäminen sekä toiminnan pysyvyys, tulee huomioida tasa-arvon saavuttamiseksi (Pietilä ym. 2013).

Sosiaali- ja terveysministeriön selvityksessä (2018) isien ja isyyden tukemiseksi neuvoloissa ehdotettiin muutoksia terveyskeskustasolla johtamisen lisäksi muun muassa neuvoloiden työtapojen kehittämiseen isät huomioon ottavimmiksi, isien kohtaamiseen erillisinä puolisoistaan, isien aktiivista kutsumista neuvolaan, isien tarpeiden selvittämistä, iltavastaanottoja ja hyvien käytänteiden hyödyntämistä sekä yhteistyön kehittämistä muiden isätyötä tekevien kanssa. Juuri nämä kehittämispäämäärät ovat olleet myös isä chat kokeilun taustalla. Kuvassa 1 on esimerkki ruokavalion esiin nostamisesta uudella tavalla luontopolun varrella tiedon ja toiminnan yhdistämisen pop up -tapahtumapäivässä.

Kuva 1. Ruokavalion esiin nosto tapahtumien yhteydessä.

Yleisesti palveluiden tarjontaan on haettu uutta suuntaa terveydenhuollossa digitaalisista palveluista. Digitaalisuuden pohja on internet. Suomalaiset käyttävätkin nettiä paljon. Alle 55-vuotiaiden ikäryhmissä nettiä käyttävät kaikki. Internettiä käytetään yleisesti matkapuhelimella ja liikkeellä ollessa. (SVT 2017.) Miehet viettävät aikaa verkossa katsomatta koulutukseen ja asuinpaikkaan. Sairauksiin, ravitsemukseen ja terveyteen liittyvää tietoa etsii netistä suurin osa miehistä.

Isien tarpeita kartoitettiin tätä hanketta varten Pirkanmaalla Ikaalisten ja Hämeenkyrön alueella huhtikuussa 2016 (N=35). Suurin osa kyselyyn vastanneista isistä (91,4%) käytti nettiä monipuolisesti eri laitteilla päivittäin. Kyselyn isät toivoivat laaja-alaisuutta digitaalisilta palveluilta isien tarpeita vastaamaan. On siis luonnollista kehittää digitaalisia palveluita nykykäytäntöjen rinnalle. Tässä hankkeessa digitaalisena palveluna kokeiltiin chattia.

Uusien palveluiden kehittäminen ei tarkoita vanhoista palvelumuodoista luopumista, vaan digitaalisten palveluiden voidaan ajatella tulevan tukemaan käytössä olevia menetel-

miä. Esimerkiksi, koska elintapojen muutosprosessit ovat pitkiä ja käyntejä on terveydenhoitajalla harvakseltaan, voi digitaalinen yhteydenotto olla kannatteleva tuki käyntien välillä. Se voi olla ratkaiseva kannustin, joka huonona päivänä saa vanhemman pitäytymään suunnitelmassa eikä romuttamaan sitä repsahduksen takia. Nykyteknologia mahdollistaisi myös ryhmävastaanotoilta poissaolijoiden tukemisen ja osa ryhmätoiminnasta voisi tapahtua myös verkossa. Tällainen palvelu voisi mahdollistaa esimerkiksi töissäolon estämisen osallistumisen perhevalmennusryhmään ja tiedonsaannin käsitellyistä teemoista suoraan isälle.

Kehitettävissä palveluissa on huomioitava paljon työntekijään, työnantajaan/organisaatioon, asiakkaaseen ja palveluntuottajaan liittyviä niin eettisiä kuin arkikäytänteiden asioita. Siksi suunnittelu ja työntekijöiden sitoutuminen sekä motivointi ovat tärkeässä roolissa. Yhteistyön on oltava sujuvaa ja työntekijöitä kuunneltava uuden palvelun soveltamisessa neuvolapalveluihin suunnitteluvaiheesta toteutukseen ja palvelun arviointiin asti.

Jo varhaisessa suunnittelun vaiheessa on palvelun mahdollisilta tuottajilta osattava kysyä uuden palvelun keskeiset toiminnat ja mahdollisuus kehittää palvelua eteenpäin tarpeita vastaaviksi. On osattava katsoa riittävän pitkälle tulevaisuuteen ja nähdä kokeilujen mahdollisuudet laajentua ja muuttua ajan kuluessa palvelun käyttäjien käyttötarpeita vastaamaan. Yhtenä isoimpana asiana nousee esiin asiakas- ja potilastietojen käsittely. On mietittävä vaihtoehtoina yleisen terveysohjauksen ja hoitosuhteessa tapahtuvan ohjauksen välinen raja. Tämä keskeinen kysymys määrittelee palvelun luonnetta eniten ja asettaa kriteereitä tuotteelle. Terveystieteiden hoitosuhteessa ohjaus luo asiakastiedon, joka tulee kirjata. Tällaisesta asiakas- ja potilastietojen sähköisestä käsittelystä annetun lain vaatimukset koskevat lähes kaikkia asiakas- ja potilastyössä käytettäviä tietojärjestelmiä. Nämä vaatimukset, jotka käsittelevät tietoturvaa ja tietosuojaa sekä toiminnallisuutta ja yhteen toimivuutta, on mietittävä huolellisesti. (Valvira 2015.)

Lähteet:

Borodulin, K., Jousilahti, P., Mäki-Opas, T., Männistö, S., Valkeinen, H. & Wennman, H. 2017. Fyysinen aktiivisuus ja istuminen. Kirjassa Koponen, P., Borodulin, K., Lundqvist, A., Sääksjärvi, K. & Koskinen, S. (toim.) *Terveys, toimintakyky ja hyvinvointi Suomessa. FinTerveys 2017 –tutkimus thl Raportti 4/2018.*

Bäckström, C., Thorstensson, S., Märtensson, L., Grimming, R., Nyblin, Y. & Golsäter, M. 2017. *To be able to Support Her, I Must Feel Calm and Safe': Pregnant Women's Partners Perceptions of Professional Support During Pregnancy. BMC Pregnancy and Childbirth. 17:234.*

Huusko, L., Sjöberg, S., Ekström, A., HertfeltWahn, E. & Thorstensson, S. 2018. *First-Time Fathers' Experience of Support from Midwives in Maternity Clinics: An Interview Study. Nursing Research and Practice, Vol 2018, 1-7.*

Kontula, O. 2018. *Perhebarometri 2018. 2020-luvun perhepolitiikkaa. Väestöntutkimuslaitos, Katsauksia E52/2018.*

Mesiäislehto-Soukka, H. 2005. *Perheenlisäys isien kokemana – fenomenologinen tutkimus. Oulun yliopisto. Väitöskirja.*

Murto J., Kaikkonen R., Pentala-Nikulainen O., Koskela T., Virtala E., Härkänen T., Koskenniemi T., Jussimäki T., Vartiainen E. & Koskinen S. 2018. *Aikuisten terveys-, hyvinvointi- ja palvelututkimus ATH:n perustulokset 2010-2017. Verkkojulkaisu: www.thl.fi/ath. Luettu. 28.11.2018.*

Mäki, P. 2018. *Mitä tiedämme lapsiperheiden elintavoista ja lasten ylipainon yleisyydestä tällä hetkellä? Luento: 13.12.2019 Neuvokas perhe juhlaseminaarissa. Helsinki.*

Männistö, S., Laatikainen, T., Harald, K., Borodulin, K., Jousilahti, P., Kanerva, N., Peltonen, M. & Vartiainen, E. 2015. *Työikäisten ylipainon ja lihavuuden kasvu näyttää hidastuneen: kansallisen FINRISKI-terveys tutkimuksen tuloksia. Suomen lääkirilehti 14-15, 969-975.*

Pietilä A., Halkoaho A., Matveinen M., Länsimies-Antikainen H., Häggman-Laitila A. & Kangasniemi M. 2013. *Terveyden tasa-arvo ohjaavana periaatteena: arvotyöskentelystä toimintojen suuntaamiseen terveyden edistämiseksi. Tutkiva Hoitotyö 11(1), 35-43.*

Poutiainen, H. 2016. *Mikä herättää terveydenhoitajan huolen? Huolen tunnistamisen ja toimimisen haasteet lastenneuvolassa ja kouluterveydenhuollossa. Helsingin yliopisto. Väitöstutkimus.*

STM. 2008. *Isien ja isyyden tukeminen äitiys- ja lastenneuvoloissa. Sosiaali- ja terveysministeriön selvityksiä 2008:24.*

Stähl, T. 2017. *Terveyden edistämisen vaikuttavuus ja mittaaminen. Duodecim 133(10), 971-973.*

Suomen virallinen tilasto (SVT). 2017. Väestön tieto- ja viestintätekniikan käyttö. Internetin käytön yleisyys, useus ja yleisimmät käyttötarkoitukset. Helsinki: Tilastokeskus. <http://www.stat.fi/til/sutivi/index.html>. Luettu 16.11.2018.

THL 2012. *Päihteiden käyttö lapsiperheissä. <https://www.thl.fi/fi/tutkimus-ja-kehittaminen/tutkimukset-ja-hankkeet/lasten-ja-nuorten-terveysseurantatutkimus-late/late-raportin-tiivistelmia/paihteiden-kaytto-lapsiperheissa>. Luettu 16.11.2018.*

Valsta, L., Lundqvist, A., Kaartinen, N., Raulio, S., Sääksjärvi, K. & Männistö, S. 2017. *Ruokatottumukset. Kirjassa Koponen P., Borodulin, K., Lundqvist, A., Sääksjärvi, K. & Koskinen, S. (toim.) Terveys, toimintakyky ja hyvinvointi Suomessa. FinTerveys 2017 –tutkimus thl Raportti 4/2018.*

Valvira. 2015. *Ohjelmistot ja tietojärjestelmät. <https://www.valvira.fi/terveydenhuolto/terveysteknologia/tietojarjestelmat>. Luettu 4.12.2018.*

4. CHAT – PALVELUMUOTO NEUVOLOIDEN ARJESSA

Digitaalisuuden keinoja pyritään hyödyntämään terveydenhuollossa yhä enemmän. Osa uusista sähköisistä palveluista on korvannut jo suurelta osin vanhat toimintatavat, kuten sähköinen ajanvarausjärjestelmä. Ylöjärven neuvolan osastonhoitaja Maritta Ruorasan (2018) mukaan sähköiseen ajanvarausjärjestelmään siirtyminen vei kuitenkin muutaman vuoden ennen kuin asiakkaat ottivat palvelun omakseen. Siirtyminen digitaalisiin palveluihin voi siis kestää aikansa. Terveyspalveluissa on käytetty vielä varsin vähän chat-palvelua, vaikka yksityisillä lääkäriasemilla chat-palvelut ovatkin lisääntyneet. Valtiovarainministeriön Etäpalveluhanke – väestökyselyn mukaan (Mervola 2015) vain 2% vastanneista oli käyttänyt chattia terveyspalveluissa (n=500), kun taas asiakastukeen liittyvissä asioissa (59%), verkkokauppaostoksissa (51%) tai pankki- ja vakuutusasioissa (25%) chat-palveluiden käyttö oli huomattavasti yleisempää. Kyselyssä tuli myös ilmi, että vaikka terveydenhuollon asiakas olisi saanut vastauksen chat-palvelun kautta, hän tuli mieluummin kasvotusten vastaanotolle.

Digitalisaatio on merkittävä osa maakunta- ja soteuudistusta. Muutos vaatii kuitenkin monia askelia ja kokeiluja, ennen kuin digitaaliset palvelut näkyvät osana neuvoloiden arkea. Neuvola ei digitalisoidu ilman konkreettisia kokeiluja, eikä ilman niiden kehittämistä yhdessä terveydenhoitajien ja asiakkaiden kanssa. Isä-chat – digitaalinen palvelukonseptikokeilu Ylöjärvellä on yksi digitaalisen palvelun kokeilu, jonka kautta saatiin arvokasta kokemusta digitaalisuuden lisäämisestä neuvolan ympäristöön niin terveydenhoitajien kuin asiakkaidenkin kannalta. Muutosprosessi vaatii aikaa, avoimuutta, mutta myös rohkeutta, jota Ylöjärvellä on ollut lähtiessään ennakkoluulottomasti luomaan isille suunnattua chat-palvelua.

NEUVOLOIDEN CHAT-HANKKEET SUOMESSA

Chatit ovat tulleet osaksi neuvoloiden palveluita eri puolilla Suomea viime vuosien aikana. Joissakin kunnissa ja kaupungeissa chat-palvelut ovat kuitenkin jääneet vain kokeiluiksi tai pilottihankkeiksi. Helsingissä neuvolan chat on ollut toiminnassa jo syyskuusta 2016 alkaen hyvin tuloksin ja kokemuksin. Helsingissä chat on auki arkisin klo 12-14 välillä. Chat-keskusteluita on kuukausittain 300-400, ja niihin vastataan yleisen puhelinpalvelun toimipisteestä. (Björklund 2017.) Tampereella neuvolan chat on alkanut keväällä 2018 ollen auki keskiviikkoisin klo 13-15. Ylöjärven Isä-chat alkoi helmikuussa 2018 ollen keväällä

auki maanantaista torstaihin klo 15-16. Syksyllä 2018 chat oli auki kahtena päivänä viikossa klo 15-16 ja kahtena iltana klo 19-20. Helsingin hyvästä käyttökokemuksesta huolimatta, voidaan ajatella, että chat-palvelut eivät vielä ole missään päin Suomea niin laajasti käytössä kuin sille olisi digitaalisena palveluna mahdollisuuksia. Tyypillisesti neuvoloiden chat-palvelut ovat suurissakin kaupungeissa hyvin aikarajoitteisia.

Valtiovarainministeriön Etäpalveluhanke – väestökyselyssä (Mervola 2015) tuli ilmi, että suomalaiset toivovat etäpalveluita virka-ajan ulkopuolella, erityisesti arkisin klo 16 jälkeen. Ylöjärven Isä-chat –hankkeessa myös isät esittivät toiveen ilta-aikoihin. Terveydenhoitajat kuuntelivat isien toiveita ja avasivat chatin iltaisin muutamana päivänä viikossa, ehkäpä tarjoten ilta-aikoja ensimmäisenä kunnallisena neuvolan chat-palveluna Suomessa. Digitaalisuuden lisääminen neuvoloissa ei siis koske vain asiakkaiden tarpeita vaan hyvin vahvasti myös terveydenhoitajien muutoshalukkuutta uusia työkäytäntöjä kohtaan. Myös työvälineiden, tietokoneiden ja tablettien järjestäminen terveydenhoitajille sekä mahdollisuus työskennellä kotoa käsin, tukisi muutoshalukkuutta ja mahdollistaisi palvelun käytön myös iltaisin. Ilta-ajat eivät Ylöjärvellä kuitenkaan lisänneet chat-keskusteluita, johon lienee suurimpana syynä chat-hankkeen pieni kohderyhmä, Ylöjärven isät. Ilta-aikojen lisäämistä tulisi kuitenkin pitää mielessä, kun chat-palvelut laajentuvat Suomen neuvoloissa.

Hankkeiden ja pilottikokeiluiden ongelmana on yleensä niiden lyhytaikainen kesto. Digitaalisuuden lisääminen ja sen myötä uudet digipalveluiden kokeilut vaativat kuitenkin aikaa ennen kuin ne tulevat osaksi arjen tuttuja palveluita. Kokemusten ja tulosten kerääminen voi olla haastavaa, jos palvelu ei ehdi kunnolla juurtua eikä sen käyttöä kunnolla kokeilla ennen hankkeen loppumista. Digitaaliset palvelut vaativat kehittämistä ja kehittäminen onnistuu ehkä parhaiten palvelun toimiessa, jolloin tarvittavat muutokset voidaan ottaa joustavasti käyttöön kokemuseräisten kehitysideoiden kautta. Ylöjärvellä isä-chat -palvelusta ei tullut vilkasta, mutta chat-palvelua lähdetään edelleen kehittämään asiakkaiden tarpeiden mukaisesti laajentamalla chat-palvelu kaikille neuvolan asiakkaille kevään 2019 aikana. Samalla lisätään terveydenhoitajia, jotka vastaavat chat-keskusteluihin. Terveydenhoitajien lisääminen chat-palveluiden käyttöön tuo yhä useammalle terveydenhoitajalle uutta näkökulmaa ja osaamista digitaalisia palveluita kohtaan.

Chat-palvelu vaatii suuren asiakasjoukon, jotta palvelu olisi kannattavaa. Pienissä kunnissa, kuten Ylöjärvellä, ei Isä-chat -asiakkaita riittänyt ylläpitämään aktiivista chat-keskustelua. Tulevaisuuden maakunnissa terveydenhoitajien voimavarat voitaisiin kuitenkin yhdistää ja samalla tavoitettavuutta kasvattaa aukioloaikoja lisäämällä.

CHAT-PALVELUN KESKEISET KYSYMYKSET HANKKEEN AIKANA

Chat voi olla asiakkaan ja terveydenhoitajan välinen yksityinen keskustelu tai monien osallistujien avoin keskustelu, jossa terveydenhoitaja tai jokin muu taho voisi ajoittain kommentoida ja ohjata keskustelua. Ylöjärven Isä-chat toimii asiakkaan ja terveydenhoitajan välisenä yksityisenä keskusteluna, ilman tunnistautumista, anonyyminä, yleisenä ohjauskeskusteluna.

Ylöjärvellä isät toivat muutaman kerran esille tarpeen keskustelupalstalle tai chatille, jossa keskustelua voisi käydä muiden isien kanssa saaden heiltä samalla vertaistukea. Neuvoloiden tulisi nähdä tämä isien vertaistuen tarve ja kehittää edelleen mahdollisuuksia isien keskinäiseen kohtaamiseen, vaikka tällainen asiakkaan ja terveydenhoitajan välinen chat ei sitä pystykään mahdollistamaan. Muutamaan otteeseen nousi myös kysymys siitä, voisiko kysymyksiä tallentaa ja terveydenhoitajat vastaisivat kysymyksiin chatin aukioloaikojen ulkopuolella.

Chat-palvelua määritellään reaaliaikaiseksi keskustelupalveluksi. Keskustelu tapahtuu reaaliaikaisesti, mutta vain etänä. Chat on vain yksi palvelumuoto monien erilaisten digitaalisten sovellusten ja palveluiden joukossa. Yhdellä palvelulla tuskin onkaan tarkoitusta täyttää kaikkia asiakkaiden tarpeita. Ennen kuin lähdetään ratkomaan ongelmia, jotka eivät suoranaisesti liity chat-palvelun ominaisuuksiin, tulisi ensinnä keskittyä chat-palvelun mahdollisuuksiin.

Yksi keskeinen kysymys liittyi chat-keskustelun anonymiteettiin tai tarvittaessa tunnistautumiseen. Helsingin neuvolan chatissa on kokeiltu tunnistautumista, jos asian luonne sitä vaatii. Ylöjärvellä tunnistautuminen on tarvittaessa tehty puhelimitse, jolloin chat-keskustelu on jatkunut puhelinneuvontana. Jos chat-keskustelun luonne vaatii tunnistautumista, olisi neuvolan hyvä sopia yhteisistä pelisäännöistä, miten tämä aiotaan toteuttaa. Anonyymille keskustelulle on kuitenkin paikkansa. Anonymiteetti saattaa madaltaa yhteydenottokynnystä, mutta myös nopeuttaa ja helpottaa palvelun käyttöä asiakkaiden näkökulmasta.

Rajalliset chatin aukioloajat ovat nostaneet esille kysymyksen, tulisiko asiakkailla olla mahdollisuus jättää kysymys chatin aukioloajan ulkopuolella ja terveydenhoitajat vastaisivat kysymyksiin myöhemmin, vaikka vuorokauden kuluessa. Kuitenkin kysymysten jättäminen ilman terveydenhoitajan mahdollisuutta tarkentaa kysymystä ja luoda hyvää dialogia asiakkaan kanssa, johtaisi edelleen uusiin kysymyksiin, joiden ratkaiseminen ei välttämättä olisi sen helpompaa. Kuka kysymyksiin vastaa, millä ajalla, miten kysymykset voidaan tarkentaa, miten vastaus välitetään asiakkaalle, vaaditaanko tunnistautuminen, lukevatko asiakkaat vastaukset myöhemmin jonkin sovelluksen kautta vai jättävätkö lukematta, kuinka paljon terveydenhoitajan työtä kuluu enemmän vastatessa laajemmin tarkentamattomaan kysymykseen? Jos perimmäisenä ongelmana on rajalliset aukioloajat, olisi loogista lähteä etsimään ensin ratkaisua aukioloaikoja pidentämällä kuin chat-palvelun muuttamisella joskin muuksi palvelumuodoksi. Ylöjärven terveydenhuollon asiakkailla on jo nyt ollut mahdollista kirjautua sähköiseen järjestelmään ja jättää kysymyksiä järjestelmän kautta. Tätä mahdollisuutta ei ole kuitenkaan juuri käytetty.

Chat-palvelulla on mahdollista toteuttaa MaakuntadigiVision ajatusta ”digitaaliset palvelut ovat aina saatavilla kaikille, kaikkialla ja kaikilla laitteilla” (Valtioneuvosto n.d.). Chat-palvelua kuvataan ajasta ja paikasta riippumattomana matalan kynnyksen yhteydenottomahdollisuutena. Valtaosa Suomen neuvoloiden chateista ovat kuitenkin avoinna korkeintaan muutaman tunnin päivässä. Asiakkaat ohjataan edelleen kello kaulassa tarkkaamaan chatin aukioloa. Maakunta- ja soteuudistuksen digitalisaatiotavoitteet eivät toteudu, jos digitalisaatio näkyy vain visioissa eikä käytännön toimintatapojen muutoksessa.

KUSTANNUSSÄÄSTÖT JA TULEVAISUUDEN NÄKYMÄT

Chatin kuvataan soveltuvan hyvin yksinkertaisiin neuvontatilanteisiin ja nopeisiin kysymyksiin, kun henkilökohtainen kohtaaminen ei ole välttämätöntä. Chatin katsotaan myös korvaavan puhelinasiointia ollen selvästi puhelinpalvelua tehokkaampaa. Chat-palvelussa voidaan pitää yllä useampaa keskustelua yhtä aikaa, jolloin säästöjä syntyy juuri tästä sujuvammasta ajankäytöstä ja tehokkuudesta. (Valtiovarainministeriö 2015.) Neuvolan toimintaympäristössä chat-keskusteluilla voisi vähentää juuri puhelinyhteydenottoja. Puhelinajat ovat usein ruuhkaisia ja hyvin aikasidonnaisia.

Ylöjärven isä-chat -hankkeessa chatin keskustelun aiheina oli mm. ajanvaraus, lapsen kuumeen hoito, influenssarokote, ehkäisy, sairauslomatodistus, b-lausunto, seulonnat ja parisuhderiidat. Keskustelut kestivät keskimäärin 4-5 min. Osa keskusteluaiheista sopi hyvin chat-palveluun, mutta esimerkiksi sairauslomatodistusta ei voida hoitaa anonyymisti chatin kautta.

Ylöjärvellä selvitettiin joulukuussa 2018 puhelinyhteydenottojen määrää (Ylöjärven neuvola 2018). Tarkoituksena oli selvittää, voisiko nämä yhteydenotot olla siirrettävissä neuvolan chattiin tulevaisuudessa. Neljä terveydenhoitajaa saivat 10 päivän aikana yhteensä 90 yhteydenottoa, näistä 87 tuli puhelimen ja kolme sähköisen asiointin kautta.

Yhteydenottajista 87% oli naisia, 11% miehiä ja 2% muita kollegoita toisesta neuvolasta tai sairaalasta. Yhteydenotoissa korostui vahvasti naisten aktiivisuus neuvolan yhteydenpitoon. Isät ovat usein neuvolan yhteydenpidossa taka-alalla, mikä saattoi näkyä myös isien vähäisessä chatin käytössä. Toinen syy vähäiseen chatin käyttöön johtunee isä-chatin pienestä kohdejoukosta. Vuonna 2018 Ylöjärvellä oli 0-6 -vuotiaita lapsia 3177, jolloin 0-6 -vuotiaiden lasten ylöjärveläisiä isiä on huomattavasti vähemmän, koska perheissä on useampia lapsia. Toisaalta juuri isille chatin katsottiin sopivan hyvin, jotta isiä voisi rohkaista ottamaan aktiivisemmin osaa neuvolan toimintaan ja palveluihin. Isien vähäiset yhteydenotot ovat tulleet esille myös Ylöjärvellä syksyllä 2018 alkaneessa Pyydä apua -palvelussa, jonka kautta on mahdollista pyytää apua perheen tilanteeseen matalalla kynnyksellä. Palvelussa luvataan yhteydenotto takaisin päin 1-3 vuorokauden kuluessa. Yhteydenottoja syys - marraskuun väliltä tuli kahdeksan, joista vain yksi yhteydenotto oli mieheltä.

Ylöjärven puhelinyhteydenotoista 46% koski ajanvarauksia. Ylöjärvellä yli yksivuotiaiden tarkastukset voi kuitenkin varata sähköisen ajanvarausjärjestelmän kautta ja alle 1-vuotiaille aika annetaan yleensä edellisen vastaanoton yhteydessä. Puheluissa esille tulleet vastaanottoaikojen peruutukset voisi ainakin suurilta osin siirtää chattiin. Uutta aikaa haluaville voisi chatin kautta ohjata varaamaan aika sähköisen ajanvarausjärjestelmän kautta.

Edelleen neuvola tarvitsee vastaanottoja ja kasvotusten annettua ohjausta, sitä chat ei tule korvaamaan. Voisiko chat kuitenkin olla jotain muutakin kuin kustannussäästöjä? Chatin etuna voidaan nähdä esimerkiksi oikeaan aikaan annettu tuki ja ohjaus, kun ikäkautitarkastukseen on vielä useita kuukausia aikaa. Chat voi toimia asiakkaan oman motivaation tukena tai elämäntapamuutoksen edistäjänä, kun tilanteesta voi keskustella neuvolan terveydenhoitajan kanssa matalan kynnyksen palvelussa. Nuorempi sukupolvi voi myös

kokea chat-yhteyden puhelinta tai vastaanottoa luontevammaksi, jolloin neuvolankin tulee mukautua uuteen aikakauteen. Tätä kaikkea on vaikea mitata kustannussäästöinä, mutta voi luoda uudelleen vahvan suomalaisen neuvolan, joka on läsnä silloin kuin perhe sitä tarvitsee.

LÄHTEET

Björklund, N. 13.12.2017. Chatin kautta nopeaa ja osaavaa palvelua. Luettu 8.1.2019. <https://www.hel.fi/sote/fi/esittely/julkaisut/uutiskirjeet/neuvolan-ja-asumisneuvonnan-chat>.

Mervola, M. (Taloustutkimus Oy) 2015. Tutkimusraportti: Valtiovarainministeriön Etäpalveluhanke – väestökysely.

Ruoranen, M. 2018. Keskustelu Isä-chat –hankkeen projektiryhmän kokouksessa 12.3.2018.

Valtioneuvosto. N.d. Digitalisaatio on merkittävä osa maakunta- ja soteuudistusta. MaakuntadigiVisio 2025. Luettu 8.1.2019 <https://alueuudistus.fi/digitalisaatio>

Valtiovarainministeriö. 2015. Etäpalvelujen käyttöönoton käsikirja. Valtiovarainministeriön julkaisu 44/2015.

Ylöjärven neuvola 2018. Selvitys puhelinyhteydenotoista joulukuussa 2018. Isä-chat –hanke.

5. YHTEISTYÖSSÄ ON VOIMAA – POP UP TAPAHTUMAT

Useat eri ammattilaiset ovat toimineet vuosikymmeniä lapsiperheiden parissa ja lapsiperheiden hyvinvointia edistäen. Hyviä tuloksia on saatukin ja suomalaisten lapsiperheiden terveys onkin kansainvälisesti vertailtuna varsin hyvä (Kaikkonen ym. 2014). Yhteistyössä lapsiperheiden hyvinvointia edistäviä tapahtumia ei kuitenkaan kaikkialla ole kokeiltu. Toimijat tekevät yhteisten tavoitteiden eteen työtä, mutta toimivat silti enimmäkseen omista lähtökohdista käsin erillisesti perheiden parissa. Tässä hankkeessa yhteistyötä haluttiin kehittää. Yhteistyöhön haluttiin lapsiperheiden kanssa työskenteleviä tahoja. Yhteistyöhön lähtivät Ylöjärven kaupungin varhaiskasvatus, yksityinen varhaiskasvatus Touhulat, Tampereen seudun työväenopiston liikuntaneuvonta, Sydänliitto sekä Ylöjärven neuvolat ja Tamk. Isä-chat -hanke koordinoi yhteistyötä.

Terveydenhoitajat lastenneuvoloissa ja kouluterveydenhuollossa ovat olleet huolissaan perheistä, joissa ilmenee terveydellisiä, sosiaalisia ja taloudellisia ongelmia (Poutanen 2016). Kaikkien elintapojen esim. liikuntatottumusten siirtyminen sukupolvelta toiselle, vanhemmilta lapsille, on todettu useissa tutkimuksissa (Kim-Godwin & Bomar 2010). Esimerkiksi kouluterveyskyselyissä ilmenee, että tupakkaa polttavien vanhempien lapset polttavat myös suuremmalla todennäköisyydellä kuin tupakoimattomien vanhempien lapset (THL 2017). Tämän takia lapsiperhetapahtumissa lähdettiin terveyden edistämisen lähtökohdista ja tapahtuma kohdennettiin koko perheelle perheyhtenäisyyttä vahvistamaan ja alueellista yhteisöllisyyttä tukemaan. Alueella työskentelevien terveydenhoitajien näkemys lapsiperheiden terveystemojen tärkeydestä ohjasi tapahtumien rastien sisältöjä. Rastit suunniteltiin yhteistyössä toimijoiden kanssa niin, että ne tukivat monipuolisesti terveyden edistämistä ja kestäväää kehitystä.

Isä-chat -hankkeen pop up -lapsiperhetapahtumilla tavoiteltiin hyvää vointia ja yhdessäoloa ylöjärveläisille lapsiperheille. Lähtökohtina olivat voimavarojen vahvistuminen ja vahvistaminen eli perheiden sisältäpäin lähtävä voimaantuminen ”me osaamme, me uskomme, meillä menee hyvin” ja sitä tukeva voimavarojen ulkoapäin vahvistaminen tarjoamalla mielekästä tekemistä ja onnistumisen elämyksiä ”te osaatte, te uskotte, teillä menee hyvin”.

Anne Vuoren (2012) väitöskirjassa tutkittiin lapsiperheiden näkemyksiä hyvästä voinnista. Vanhempien yhteisiä merkityksiä saivat terveys, päivä kerrallaan eläminen, tarkoituksenmukainen sosiaalinen verkosto, ”yhteen hiileen puhaltaminen”, riittävä taloudellinen toimeentulo ja mielekäs jaksamista ja selviytymistä tukeva toiminta. Isillä ja äideillä oli myös eriytyneitä näkemyksiä hyvästä olosta. Äideille tämä merkitsi läheisverkon tukea, arjen sujumista, voimaannuttavaa äitiyttä, perheen sisäistä toimivuutta sekä omaan ja perheen

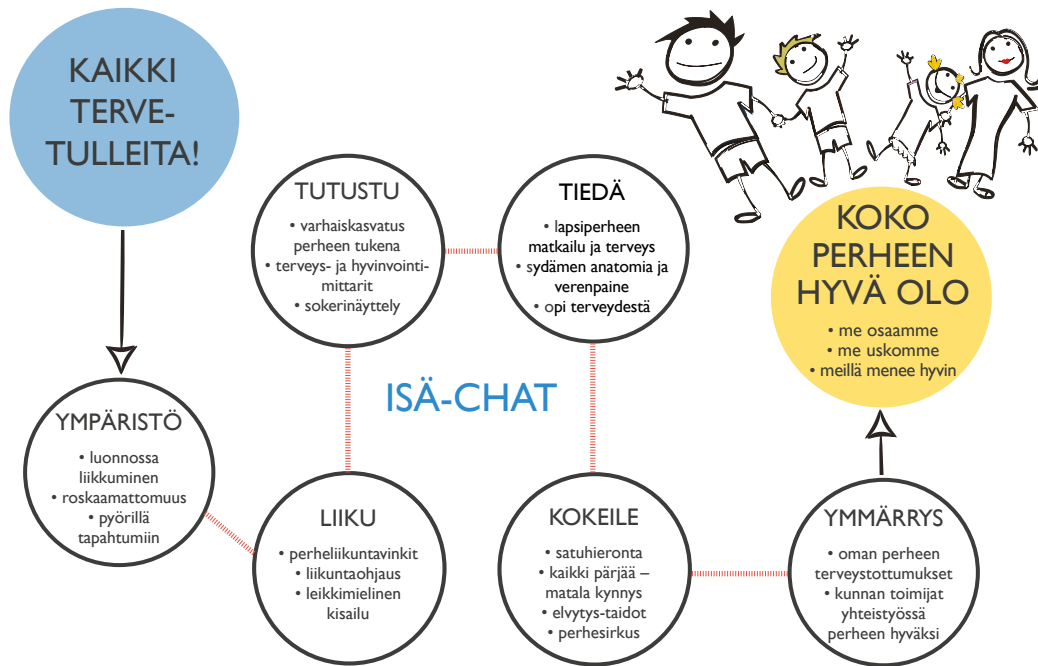
hyvään vointiin vaikuttamisen mahdollisuutta. Isien hyvä vointi tuli lisäksi isänä olemisen mahdollisuudesta, ruuasta nautintona ja oikeudesta olla oma itsensä.

Perheterveys on holistinen, dynaaminen ja monitahoinen tila, jota voidaan tukea eri elämänvaiheissa. Se voidaan nähdä prosessina, jossa keskustellaan ja ratkaistaan päivittäisiä tapahtumia ja kriisejä sekä tarjotaan perheen jäsenille laadukasta elämää. Tyypillisiä toimintoja terveelle perheelle ovat yhtenäisyys (sitoutuminen ja yhdessä vietetty aika), joustavuus (kyvykyys hallita stressiä ja henkinen hyvinvointi) sekä kommunikointi (positiivinen kommunikointi sekä kunnioitus ja kiintymys). (Kim-Godwin & Bomar 2010, 207-234.)

Näitä periaatteita haluttiin tukea ilmaistapahtumien järjestämisessä. Pidettiin tärkeänä, että perheet huomaavat itse, että heillä on mahdollisuuksia vaikuttaa perheen terveyteen ja olevansa halukkaita myös sitä edistämään. Kulttuureittain, alueittain ja perheittäin on eroja siinä, miten perheet käsittävät terveyden. Haluttiin näyttää, että jokaisesta perheestä löytyy myös positiivisia, terveyttä tukevia asioita.

Pop up -tapahtumissa haluttiin toiminnallisilla rasteilla luoda kokemuksia ”yleisestä terveydestä”, jolla viitataan terveyteen sairauden poissaolona ja yksilöllisenä hyvänä vointina. Myös ”normatiivista terveystietoa” eli opittua tietämystä terveydestä sekä ”yksilöllistä terveystietämystä” eli omakohtaista tietämystä omasta voinnista ja siihen vaikuttamisen mahdollisuudesta haluttiin tapahtumissa tuoda esiin. Toisin sanoen tunteminen, tietäminen ja tekeminen perhearjen terveyden kuvaajina (Åstedt-Kurki ym. 2008) tuotiin toiminnassa esiin.

Nämä korostuivat rasteilla, joissa toiminnallisesti käsiteltiin terveyttä ja hyvinvointia tukevia teemoja siten, että perheet saivat onnistumisen tunteita (esim. perhesirkus), saivat palautetta terveydestään (esim. verenpaineenmittaus ja puristusvoima), kokeilivat tietämystään elintavoissaan (esim. sokerinäyttely, tautien tunnistaminen ja niiden ennaltaehkäisy) ja aktivoivat itseään perheineen liikkumaan rastien välillä eri tavoin (esim. liikunta- ja venyttelyvinkit rastilta toiselle kuljettaessa). Koska elintavat siirtyvät seuraavalle sukupolvelle suoraan tai välillisesti mallin kautta toteutettiin tapahtumien rastit niin, että sekä vanhemmat että lapset pääsivät kokeilemaan kaikilla rasteilla taitojaan. Kukin rasti sisälsi tehtäviä sekä aikuiselle että lapselle ja myös yhdessä tehtäviä rasteja oli paljon. Näin lapsille haluttiin tarjota mallia isän tai muun vanhemman aktivoitumista ja kiinnostumisesta esimerkiksi liikkumiseen. Rasteilla huomioitiin myös eri ikäisten lasten tarpeet ja taidot, niin että kaikki saivat onnistumisen kokemuksia. Tapahtumat viestittivät lapsille ja vanhemmille terveysarvoja ja iloa yhdessä toimimisesta. Kuviossa 1 on esitetty pop up tapahtumien teemoista ja perheiden aktivointia ohjaavista tavoitteista tehty kaavio.

Kuvio 1.
Pop up tapahtumien perheitä aktivoiva toiminta.

Hankkeessa järjestettiin kaksi ulkoilmatapahtumaa, yksi keväällä ja yksi syksyllä. Toiminnalliset tapahtumat olivat erittäin suosittuja perheiden parissa. Ensimmäiseen tapahtumaan osallistui n. 120 ihmistä ja toiseen tapahtumaan vähintään 300 ihmistä. Molemmat tapahtumat olivat kauniissa luonnon ympäristössä, ensimmäinen metsässä luontopolun ja kauniin lammen ympärillä ja toinen tapahtuma keskustan alueella kaupunkipuistossa ja urheilukentällä. Molemmat tapahtumat olivat helposti saavutettavissa pyörällä, kävellen tai autolla. Pop up -tapahtumat olivat eri puolilla kaupunkia, jolloin tietyillä asuinalueilla asuvat lapsiperheet eivät olisi etuoikeutettumpia kaikkiin tapahtumiin vaan ne olivat kaikkien kaupunkilaisten helposti saavutettavissa. Kaupungin käytettävissä olevat vapaa-ajan ympäristöt haluttiin myös perheille tutuiksi tämän kautta. Perheitä informoitiin tapahtumista neuvolan asiakkaiden, neuvolan facebook sivujen, kaupungin virallisten ja epävirallisten facebook ryhmien kautta ja varhaiskasvatuksen avulla. Medianäkyvyyttä ennen tapahtumia saatiin myös lehdistöstä. Yhteistyökumppaneiden kanssa pidettiin suunnittelupajat, joissa sovittiin tapahtumien kulut ja sisältö sekä jaettiin vastuut. Alla esimerkki ensimmäisen pop up -tapahtuman rastien sisällöstä ja toiminnasta:

1. Isä-chat -onginta: onginnalla usein neuvolasta kysytyjen pulmien ratkaisua perheen kanssa, isä-chatin mainostaminen
2. Ea- piste: lapsiperheen tyypilliset tapaturmat, painelu-puhalluselvytys
3. Lapsiperheen matkailuterveys ja rokkotautivisa: matkailun terveysongelmat, ea-laukku, visailu rokkotaudeista
4. Ravitsemus: sokerinäyttely, terveelliset välipalat, lapsiperheen ruokakolmio
5. Perheliikunta: perhesirkus harjoittelu, tempurata, liikuntaohjaus kunnassa

6. Mittaukset: verenpainemittaus, puristusvoima, sydämen anatominen mallin avulla konkretisoidaan esim. kolesterolin ja verenpaineen vaikutuksia
7. Varhaiskasvatuksen tuki perheille ja varhaiskasvatuspalvelut: kestävä kehitys, ympäristöstä huolehtiminen
8. Varhaiskasvatuksen tuki perheille ja varhaiskasvatuspalvelut: satuhieronta, venyttelyvinkit tehtävinä päivään osallistuville perheille

Toimijat olivat tapahtumiin tyytyväisiä. Tapahtumien järjestäminen vaatii organisointia ja suunnittelua hyvissä ajoin. Yhdessä usean toimijan kanssa järjestettävien tapahtumien voisi ajatella vaativan vielä enemmän aikaa ja kompromisseja, mutta luottamus toisiin toimijoihin ja vastuun kantaminen omasta tehtävästä auttavat tapahtumien järjestämisessä. Suunnittelu- ja toteutusvaiheessa yhdessä toimiminen tutustuttaa myös alueen työntekijät hyvin toisiinsa, kun tekeminen on konkreettista. Myös motivaatio näkyy, kun toimijat ovat itse ilmoittaneet halukkuutensa osallistua tapahtumaan. Yhteisen hyvän tekeminen lapsiperheille on yhteinen tavoite, joka myös sitouttaa toimijoita. Myös aineelliset ja aineettomat resurssit (esim. pöydät, liikuntavälineet, tilat, verkostot, asiantuntijuus, osaaminen) löytyvät isosta monialaisesta työryhmästä paremmin kuin yhden toimijaorganisaation sisältä. Alueen eri toimijat puhalsivat yhteen hiileen niin, että kustannuksia ei tullut esimerkiksi tilavuokrasta, liikuntaväline- tai telttakatoksien lainaamisesta. Henkilökunnan ajankäyttö tapahtumien aikana oli oikeastaan ainoa kulu, joka tapahtumista syntyi. Vapaaehtoistoimijoita saatiin Tampereen ammattikorkeakoulusta opiskelijatyönä ja yksityishenkilöiltä. Alueen koulutusorganisaatiot ovatkin hyvä apu kehitettäessä uusia toimintatapoja. Niitä ohjataan toimimaan yhteistyössä alueen toimintaympäristön kanssa (Ammattikorkeakoululaki 2014).

Tapahtuman suunnittelun organisoija vastaa myös tarvittaessa turvallisuus- ja pelastussuunnitelman tekemisestä ja toimittamisesta alueen pelastuslaitokselle ja /tai poliisille. Suunnitelma sisältää selvityksen tapahtuman luonteesta, tapahtuman riskeistä ja niiden ennakoinnista, järjestyksenpidosta tapahtuma-alueella sekä tapahtuman turvallisuudesta vastaavien henkilöiden yhteystiedot. Vaikka poliisi ei vaatisikaan yleisötilaisuusilmoitusta, on tapahtumajärjestäjän kuitenkin mietittävä tapahtuman turvallisuutta, sillä pienessäkin tapahtumassa voi sattua tapaturmia.

Pelastussuunnitelma on laadittava, jos:

- yleisömäärä on yli 200 tai
- tapahtumassa käytetään avotulta tai tehosteita tai
- poistumisjärjestelyt poikkeavat normaaleista tai
- tapahtuman luonne aiheuttaa vaaraa (Pelastuslaki 379/2011, 16§)

Turvallisuus- ja pelastussuunnitelma sisältää:

- Tapahtuman kuvaus

- Alueen kuvaus ja kartta
- Tapahtuman rakenteet
- Riskien arviointi
- Ennaltaehkäisevät toimet (poistumistiet, alkusammutuskalusto, opastus)
- Toimintaohjeet
- Järjestyksenvalvontasuunnitelma
- Liikennesuunnitelma
- Tapahtumajärjestäjän ja turvallisuudesta vastaavan yhteystiedot (Pirkanmaan pelastuslaitos 2018)

Tapahtumien toivottiin avaavan perheille myös ymmärrystä siitä, että perheiden erilaiset tukipalvelut ovat kokonaisuus ja perheiden kanssa työskennellään usein yhdessä monialaisesti. Kolmannen sektorin, alueen yksityisyriyten ja julkisten toimijoiden yhteiset tapahtumat myös kehittävät aluetta vireänä asuinkuntana. Hankkeen aikana ehdittiin tapahtumia järjestää kaksi kertaa, joiden toivottiin olevan käynnistäjinä jatkuvalla yhteistyöllä eri sektoreilla. Vaikka yksittäiset hankkeet eivät lapsiperhepalvelurakenteiden uudistamiseen riitäkään (Rimpelä 2013, 17-47), auttavat ruohonjuuritasolla yhdessä työntekijöiden kanssa suunnitellut ja toteutetut kokeilut työntekijöiden asenteita myönteisimmiksi uusille toimintatavoille. Maakuntaudistuksen myötä yhdessä tekeminen lisääntynee, kun toimeenpanorakenteiden sektoroituneisuudesta, josta lapsipolitiikkaakin on syytetty (Rimpelä 2014), halutaan laaja-alaisuuteen.

Lähteet:

Ammattikorkeakoululaki. 14.11.2014/932

Kim-Godwin, Y. & Bomar, P. (toim.) 2010. *Family Health Promotion*. Kirjassa Kaakinen, J, Gedaly-Duff, V., Coehlo, D. & Hanson, S., *Family Health Care Nursing. Theory, Practice and Research*. 4th ed. Philadelphia: F. A. Davis.

Pirkanmaan pelastuslaitos. n.d. Suuret yleisötilaisuudet. <http://pirkanmaanpelastuslaitos.fi/Pirkanmaa-162>. Luettu 9.1.2019

Poutanen, H. 2016. Mikä herättää terveydenhoitajan huolen? Huolen tunnistamisen ja toimimisen haasteet lastenneuvolassa ja kouluterveydenhuollossa. Helsingin yliopisto. Väitöskirja.

Rimpelä, M. 2013. Kasvatustilanteesta yhteiseen ymmärrykseen. Teoksessa Lämsä, A-L. (toim.). *Verkosto vahvaksi*. Jyväskylä: PS-kustannus.

Rimpelä Matti. 2014. Mitä hyvinvointitalous tarkoittaa lapsiperheiden ja lasten näkökulmasta? *Talous ja yhteiskunta* 1/2014, 14-20.

Kaikkonen, R., Mäki, P., Murto, J., Pentala, O., Hakulinen-Viitanen, T. & Laatikainen, T. 2014. *Suomalaisten lasten ja lapsiperheiden terveys ja toimintakyky*. Kirjassa Lammi-Taskula, J. & Karvonen, S.(toim.) 2014. *Lapsiperheiden hyvinvointi 2014*. Tampere: Terveystieteiden ja hyvinvoinnin laitos.

THL. 2017. Kouluterveyskysely. <https://thl.fi/fi/web/lapset-nuoret-ja-perheet/tutkimustuloksia>. Luettu 30.5.2018.

Vuori Anne. 2012. *Vähävaraisten lapsiperheiden hyvä vointi ja sen tukeminen*. Tampereen yliopisto. Väitöskirja.

Åstedt-Kurki, P., Jussila, A-L., Koponen, L., Lehto, P., Maijala, H., Paavilainen, R. & Potinkara, H. 2006. *Kohti perheen hyvää hoitamista*. Porvoo: WSOY.

6. MENETELMÄVALMENNUS UUTEEN TYÖTAPAAN – KOKEILUSTA KÄYTÄNTÖÖN

Muuttuva työ voi tarjota työntekijälle uutta näkökulmaa, uusia positiivisia haasteita, omien työtapojen tarkastelua ja työn kehittämistä eteenpäin, mutta myös negatiivisempia ajatuksia: pelkoja, uupumusta, osaamattomuuden tunnetta ja muutosvastarintaa. Näihin haasteisiin haluttiin Isä-chat -hankkeessa ottaa kiinni ja tarjota positiivinen reitti työntekijöille uusien toimintatapojen käyttöönotossa Ylöjärven neuvolapalveluissa. Menetelmävalmennuksen tavoitteeksi asetettiin henkilöstön orientoituminen uuteen chatin tapaan sekä sitoutuminen oman työnsä ja toimintatapojen kehittämiseen. Tähän päästäksemme hankkeessa täytyi huomioida muutokset, joiden vauhti sosiaali- ja terveysalalla on viime aikoina kiihtynyt. Sote-mallin ja digitaalisuuden tuomat paineet ja muutokset ovat olleet jokaisen sosiaali- ja terveysalan johtajan ja työntekijän työpöydällä. Muutosajattelu on ensimmäisenä tullut konkreettiseksi suunnittelijoiden ja johdon työhön ja he ovat pohtineet toimintatapoja jo pidempään. Työntekijöiden maailmassa muutokset ovat näkyneet tai tulevat näkymään myöhemmin ja usein ylhäältä annettuina valmiina malleina, jotka otetaan käyttöön kysymättä. Pelko työn jatkuvasta muuttumisesta aiheuttaa työpaikan kahvihuoneiden keskusteluissa huolta ja huolet välittyvät usein myös asiakastyöhön epätietoisuutena tulevasta.

Työntekijöiden työtehtävien muutoksiin kohdistuvien ajatusten kuunteleminen on tärkeää, jos toivotaan työntekijöiltä sitoutumista ja työn ottamista omakseen. Tällainen muutoksessa toivottava työntekijöiden psykologinen omistajuus työstään on positiivisessa yhteydessä ammatilliseen itsetuntoon, työtyytyväisyyteen, työmotivaatioon, yksilön kehittymiseen työssään, vastuuntuntoon ja rehtyyteen (Partanen 2010). Uusia työmenetelmiä kehitettäessä ja kokeiltaessa psykologiseen omistajuuteen kuuluva vaikuttamisen mahdollisuus huomioitiin isä-chat -hankkeessa, kun työntekijät olivat alusta alkaen suunnittelemassa toiminnan alkamista, markkinointia ja aikataulullisia asioita. Työntekijöiden kanssa pohdittiin mm.

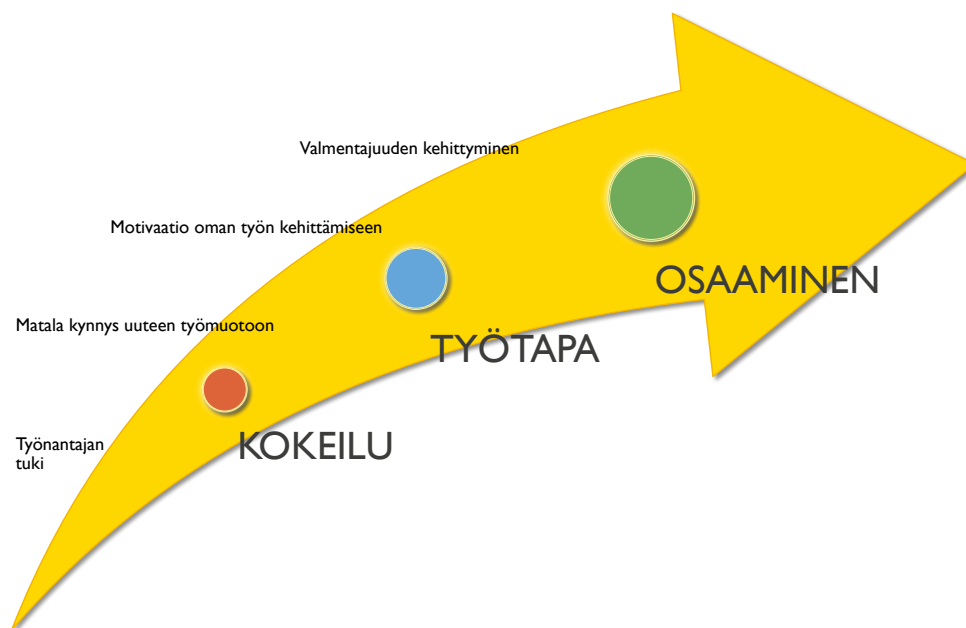
- Mitkä ovat parhaat markkinointikanavat?
- Milloin ollaan valmiita chatin aukeamiselle?
- Minä päivinä chat on auki?
- Mihin aikaan päivästä chat on auki?

Työntekijät pohtivat näitä kysymyksiä menetelmävalmennuksen alussa työntekijän ja asiakkaiden eli kohderyhmän näkökulmasta. Kokeilun edetessä haluttiin kuulla työntekijöi-

tä jatkuvasti. He vaikuttivat myös muutoksiin, joita isä chatissa tehtiin kohderyhmän tavoittamiseksi paremmin. Heillä oli myös mahdollisuus päättää, pitävätkö isä chattia etätöinä vai fyysisesti neuvolassa chatin ilta-aikoina.

Työn omistajuus näkyy vaikuttamisen lisäksi myös identiteetin ja johonkin kuulumisen tarpeina (Sjévlgren 2016). Hankkeen aikana terveydenhoitajat kokivat omaksuneensa uuden työmenetelmän ja he käyttivät puheessaan termejä ”me” ja ”muut” viitattaessaan chat työtä tekeviin terveydenhoitajiin ja muihin terveydenhoitajiin. He kokivat, että olivat sitoutuneempia esimerkiksi markkinoimaan isä chattia enemmän kuin muut työntekijät, vaikka palvelu oli auki kaikkien terveydenhoitajien asiakkaille. Tämän voidaan nähdä viittaavan yhteenkuuluvuuteen toisten uutta työmenetelmää kokeilevien kanssa. Onnistuessaan työssä omistajuuden saavuttamisessa vahvistuu myös työntekijän ammatti-identiteetti. Tämä vahvistui tässä hankkeessa viimeistään, kun chat työntekijät alkoivat hankkeen lopuksi valmentaa uusia terveydenhoitajia valmistautumaan chatin käyttöönottoon laajemmin kunnassa. Näin he ottivat vastuuta tehtävästään kokonaisvaltaisesti ja kouluttivat työntekijöitä edelleen.

Isä-chat hankkeessa toteutettu menetelmävalmennus pohjasi siihen ajatukseen, että uusi toimintatapa pidetään niin helppona lähestyä, ettei kynnys siihen lähtemiseen työntekijänä ole korkea. Menetelmävalmennuksessa puhuttiin chatista alkuun kokeiluna, jota ei tarvitse pelätä. Kokeilu sana sallii erehtymisen ja testaamisen, joita vakiintuneet toimintatavat eivät välttämättä salli. Uusi menetelmä saatetaan nähdä vaikeana, jos ”koeaikaa” tai kokeilua ei sallita työntekijälle. Myös negatiivisetkin tunteet, joita muutokset saattavat työntekijöissä helposti herättää, voidaan käsitellä avoimemmin työn kokeilevan luonteen vuoksi. Kun uudet työmenetelmät ovat jo ”virallisessa” käytössä ei työntekijän tunteita ja ajatuksia ehkä enää sallita. Kokeilevaan työtapaan ne kuuluvat ja niitä jopa vaaditaan menetelmän kehittämisessä edelleen. Osaamisen kehittymistä hankkeessa on kuvattu kuviossa 2:

Kuvio 2. Kokeilevasta työtavasta osaamiseen isä chatissa

Missä vaiheessa kokeilusta tulee työtapaa? Terveydenhoitajat pitivät hankkeen aikana kukin yhden kerran viikossa isä chattia. Alkuun he pitivät tämän tunnin kestävän ajan tyhjänä muista töistä, mutta kun chat todettiin hiljaiseksi, alkoivat he ottaa tähän tuntiin kirjallisia töitä. Terveydenhoitajien ei tarvinnut enää odottaa vain chatin aukeamista, vaan pystyivät myös aukioloaikana keskittymään muihin töihin. Hankkeen puolivälissä heillä oli myös ideoita chatin toimivuutta parantaakseen. Terveydenhoitajat löysivät itse vastauksia esimerkiksi siihen, miten heidän tuli häirintätilanteessa toimia tai miten nopeasti chatiin tulisi vastata. Eli kysymykset menetelmävalmennuksen ja hankkeen vetäjille olivat muuttamassa kokemuksiksi ja ehdotuksiksi tulevasta ja chatissa toimimisesta keskusteltiin chat-terveydenhoitajien kanssa yhdessä. Kokemus chatiin vastaamisesta toi varmuutta ja kerta kerralta osaamista enemmän. Osaamisen varmuutta ilmensi terveydenhoitajien ottama vastuu hankkeen päättyessä tiedon, kokemusten ja valmennuksen jakamisesta uusille alueen terveydenhoitajille chatin jalkautuessa laajemmin neuvolapalveluihin Ylöjärvellä. Menetelmävalmennus jakautui kolmeen osaan, jotka ovat kuvattu kuviossa 3.

Kuvio 3. Menetelmävalmennuksen osat.

ASENNE

Asenne tarkoitti niitä lähtökohtia, joita alueen terveydenhoitajilla oli isä-chatin alkaessa. Alueen neuvolatyötä tekeviltä terveydenhoitajilta (n=15) kartoitettiin heidän ajatuksiaan isyydestä ja digitaalisuudesta. Heitä heräteltiin ajattelemaan omia asenteitaan työtään kohtaan. Heiltä kysyttiin, millaisia ajatuksia heillä on digitaalisista palveluista ja miten digitaaliset palvelut soveltuisivat neuvolatyöhön nyt ja tulevaisuudessa. Vastaajat olivat kokonaan tai osittain neuvolatyötä (äitiys-, perhesuunnittelu- ja lastenneuvola) tekeviä terveydenhoitajia. Työvuosia vastaajilla oli neuvolatyössä kertynyt 2,5 – 30 vuotta. Vastaajat käyttivät tällä hetkellä digitaalisia menetelmiä työssään ajanvarauksessa, yhteydenottoon ja asiakkaille vastaamiseen sähköpostilla ja tekstiviesteillä sähköisen asioinnin kautta, puhelinneuvontana, sähköisen äitiysnevolakortin välityksellä viestittämisessä.

Lähes kaikki terveydenhoitajat olivat sitä mieltä, että digitaaliset palvelut tulevat lisääntymään, mutta eivät uskoneet siihen, että digitaaliset palvelut tulisivat korvaamaan

ison osan hedän työstään neuvolassa 10 vuoden kuluttua. Terveydenhoitajat pitivät digitaalisia palveluita sopivina neuvolapalveluihin ja suurin osa koki, että perheiden elintapoja voi tukea digitaalisesti. Digitaalisiksi palveluiksi, joita terveydenhoitajat ajattelivat olevan työtään tukevia, nähtiin yhteydenotot sähköisesti, ajanvaraus, viestit ja näiden kehittäminen monipuolisemmaksi. Konkreettisina esimerkkeinä mainittiin ruokapäiväkirja, sairaustapakukset ja elintapaohjaus. Palveluita ajateltiin yleiselle neuvonnan tasolle sekä yksilökohtaiseksi terveysneuvonnaksi. Palveluiden matalakynnyksisyys ja yhteydenottojen helppous nostettiin esiin.

Johtopäätöksinä kartoituksesta todettiin, että terveydenhoitajien asenne muutoksiin on hyvä. Eroja ei uusien ja pitkään työskennelleiden hoitajien välillä havaittu. Ylöjärven terveydenhoitajat olivat pääsääntöisesti myönteisiä digitaalisten palveluiden uudistuksiin, jos saivat koulutusta tai perehdytystä uusien palveluiden käyttöön. He ymmärsivät digitaalisuuden lisääntymisen lähivuosina työssään.

Toinen teema kysymyksissä oli terveydenhoitajien näkemys isyyden tukemisesta neuvolatyössä. Terveydenhoitajat (n=15) kokivat, että isien rooli perheissä on voimistunut. Heidän mukaansa isät pitävät hyvin isyyslomia ja vaikuttavat perheen elintavoista ruokavalioon ja liikuntatottumuksiin tasa-arvoisesti puolison kanssa. Suurin osa terveydenhoitajista (n=10) oli myös sitä mieltä, että isät ovat kiinnostuneita keskustelemaan omista elintavoistaan neuvolassa. Kaikki 15 terveydenhoitajaa pitivät tärkeänä, että isiltä kysytään suoraan heidän elintavoistaan. Hajontaa ilmeni vastuksissa, kun kysyttiin, tuetko sinä terveydenhoitajana isyyttä riittävästi. Kahdeksan (8) työntekijää sanoi tukevansa ja kuusi (6) työntekijää ei osannut sanoa tai ei ollut vastausvaihtoehtojen kanssa samaa eikä eri mieltä. Avoimessa kysymyksessä terveydenhoitajilta pyydettiin tärkeimpiä keskustelun aihealueita isien kanssa. Vastausten teemoiksi nousivat isä itsenäisenä asiakkaana vastaanotolla, isä parisuhteessa, isä vanhempana ja isä neuvolapalveluiden käyttäjänä. Vastauksia on kuvattu taulukossa 1.

ISÄ ITSENÄISENÄ ASIAKKAANA	ISÄ PARI- SUHTEESSA	ISÄ VANHEMPANA	ISÄ NEUVOLAPALVE- LUN KÄYTTÄJÄNÄ
Oma terveys	Perhe-elämä	Vuorovaikutus lapseen	Voimavarojen tukeminen
Elintavat	Parisuhde	Toiveet isyydestä	Muutoksen tukeminen
Tukiverkko	Seksuaalisuus	Omat lapsuudenkokemukset omasta isästä	Toiveet neuvolatoimintaa kohtaan
Harrastukset	Tasa-arvo	Yhteiset kasvatusnäkemykset	
Liikenneturvallisuus		Perhearvot	
		Vanhemmuus	
		Imetyksen tukeminen	

Taulukko 1. Terveydenhoitajien tärkeinä pitämiä keskustelun aiheita isien kanssa.

Asenne ei ole vain pysyvä ajattelumalli vaan muokkautuva ja uudistuva henkilön tapa suhtautua asioihin. Asennekartoituksen haluttiin avaavan työntekijöiden ajattelumaailmaa ja pysäyttää heidät arjen keskellä miettimään omia ajatuksiaan nykyisen työn tulevaisuudesta. Tämä saattaa herättää vastaajan pohtimaan asioita syvemmin, kun hänelle tarjotaan foorumi ja aikaa ajatustensa ääneen sanomiseen. Kartoitus tehtiin koulutuksen yhteydessä, jossa käsiteltiin tämän jälkeen kyselyn teemoja ja tulevaa hanketta. Motivaatiota muutoksiin löytyy usein työyhteisön esimerkistä. Siksi hankkeessa koulutuksen aikana terveydenhoitajat jaettiin pienryhmiin miettimään digitaalisuuden vahvuuksia ja heikkouksia sekä ideoita, miten digitaalisesti voitaisiin isä tukea neuvolatyössä. Ajateltiin, että työyhteisössä syntyvä tai elävä positiivinen asenne, jota oltiin ennakoitu olevan Ylöjärvellä, saattaisi parhaimmassa tapauksessa muuttaa myös yksilöiden negatiivisempaa suhtautumista myönteisemmäksi, kun he näkevät ja kuulevat toisten työntekijöiden ajatuksia. Tätä tukeaksemme, koulutuksen aikana korostettiin positiivisia näkemyksiä, mutta kuitenkin niin, että negatiivisetkin kommentit otettaisiin vastaan.

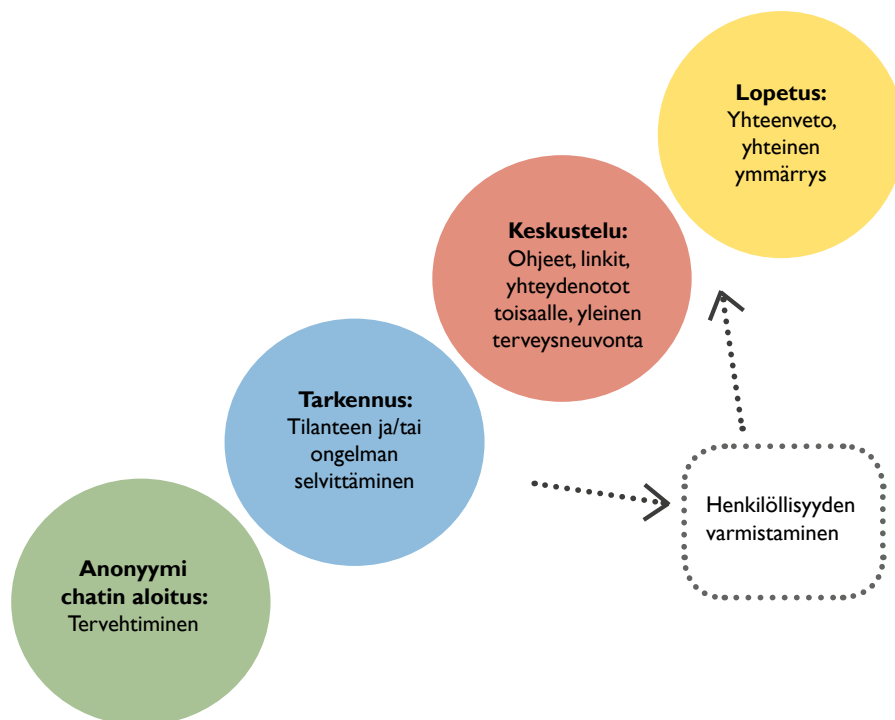
Uuden työmuodon käyttöönottavien terveydenhoitajien motivaatio lähteä mukaan hankkeeseen olisi ideaalia olla omasta halusta nousevaa. Tähän ei voitu hankkeessa vaikuttaa, mutta terveydenhoitajat osoittautuivat motivoituneeksi hankkeen aikana. Motivaatioon pyrittiin vaikuttamaan ottamalla heidät mukaan suunnitteluun ja toimintojen kehittämiseen hankkeen edetessä. Hankkeessa huomattiin, että hitaasti etenevä hanke voi syödä motivaatiota. Hankkeen aikana chat-terveydenhoitajat kirjoittivat tuntemuksiaan ylös viikottaisten chat tuntiensa jälkeen. Tuntemukset vaihtelivat alun pienimuotoisesta jännityksestä, innostuvaan odotukseen ja turhautumisen tuntemusten kautta, kun chat yhteydenottoja ei tullut, hyvään oloon, kun terveydenhoitaja koki pystyneensä palvelemaan chat yhteydenottajaa. Uuteen menetelmään haluttiin synnyttää työnimua: innostusta ja mielihyvää (Hakanen 2009). Työtyytyväisyyttä haluttiin pitää yllä helpolla lähestymisellä chatiin. Kynnystä uuteen kokeiluun ei haluttu korkeaksi. Yhteistyö, jota chat-terveydenhoitajilla oli keskenään, tuki motivaatiota. Terveydenhoitajille kehittyi ”me” asenne, joka tiivistä kokemusten vaihtoa.

TIETO

Hankkeen menetelmävalmennuksessa tuotiin esiin muiden paikkakuntien kokemuksia chatista. Kokemuksien ja tutkitun tiedon voidaan ajatella helpottavan uusiin toimintatapoihin sopeutumista. Työntekijöiden kanssa on hyvä käydä läpi myös toiminnan tavoitteet, jotta työntekijät ymmärtävät, mitä kohti ollaan pyrkimässä. Tavoitetietoisuus on terveydenhoitajille tuttua asiakasvastaanotoilla, mutta toimintatapojen yhteydessä sitä harvemmin mietitään.

Työntekijät tarvitsevat koulutusta uudesta menetelmästä. Chat toiminnan nopean alkamisen takia varsinainen koulutus tai hankkeessa käytetty nimitys valmennus järjestettiin vasta chatin jo ollessa toiminnassa useamman viikon. Valmennuksessa käytiin läpi kokemusten muodossa niitä teemoja ja käytänteitä, joita terveydenhoitajille oli tullut chatin alkamisen jälkeen. Erityisesti pohdittiin chat-keskustelua prosessina, jota on kuvattu kuviossa 4. Valmennuksessa mietittiin, miten aloitetaan keskustelu, millaiset kysymysmallit ja lähestymistavat terveydenhoitajilla olivat olleet toimivia kokeilun alussa, millainen kielenkäyttö

sopi ammattilaisena chattiin, miten suhtaudutaan hymiöihin, millaiseen vastausaikaan pyritään ja miten keskustelu lopetetaan. Näin rakennettiin yhdessä osaamista ja chat työskentelyn teoriaa. Valmennuksessa käytiin läpi yleisen terveysneuvonnan ja yksilökohtaisen terveysneuvonnan erot. Samoin työstettiin ajatuksia siitä, miten chat keskustelusta saadaan onnistunut kokonaisuus. Miten luoda kiireettömyyden tunne, miten vahvistaa keskittymistä ja yhteistä ymmärrystä keskustelun aikana sekä miten ohjattavalle tulee autetuksi tulemisen tunne. Valmennuksessa ei tarjottu valmiita ratkaisuja näihin kysymyksiin, vaan yhdessä työntekijöiden kanssa haluttiin niitä pohtia. Tämän ajateltiin vahvistavan työntekijöiden osaamista ja ammatillista itseluottamusta, kun he saattoivat itse keksiä ratkaisuja ja kuvailla kokemuksiaan chatissa ammattilaisena toimimisesta. Tätä osaamista vahvistettiin.

Kuvio 4. Chat keskustelun prosessikuvaus.

Chatin käyttöohjeistus työntekijän näkökulmasta jaettiin sähköisesti käyttäjille, jotka itsenäisesti kirjautuivat sisään järjestelmään ja tutustuivat chat näkymään ennen chatin aloitusta. Chatin ulkonäköä palvelun käyttäjän näkökulmasta oltiin nähty Ylöjärven vapaa-ajan chattia kokeilemalla. Toiminnan alkaessa jokaista terveydenhoitajaa tuettiin hänen ensimmäisellään chat kerralla olemalla läsnä chatin alkaessa.

TOIMINNAN TUKI

Hankkeessa tarjottiin sekä yksilöllistä että yhteisöllistä tukea uuteen työmenetelmään. Yksilöllisen tuen nähtiin mahdollistavan työssä kehittymisen, avoimen keskustelun ja kysymysten esittämisen (Kivinen 2018, 55). Nämä koettiin tärkeäksi, jotta mahdolliset epävarmuudet työn tekemisessä saatiin käsiteltyä työntekijän kanssa kahden kesken luottamuksellisesti. Vertaistukea ei myöskään alkuun työntekijöillä ollut, kun kaikille chat-terveydenhoitajille työmuoto oli uusi. Henkilökohtaisen tai yksilöllisen tuen aikana käytiin tervey-

denhoitajien omia tuntemuksia läpi chatin avautuessa. Valmentajat tai toinen valmentajista olivat paikalla fyysisesti jokaisen terveydenhoitajan ensimmäisellä chat kerralla. Tämä mahdollisti chatin toimintojen kokeilun valmentajan ottaessa eri laitteilla yhteyttä chattiin. Kokeilussa huomioitiin, että "chat linja" ei ollut kokeilun aikana varattu oikeilta asiakkailta, sillä yhteydenottoja ja keskusteluja terveydenhoitajan ja asiakkaiden välillä saattoi olla neljä kappaletta yhtäaikaisesti terveydenhoitajan käsittelyssä. Henkilökohtaista toiminnan tukea pyrittiin kokeilussa myös jatkamaan valmentajan välillä ottaessa chatin aukiolo aikana yhteyttä chat hoitajaan ja muistuttamalla, että yhteydenotot ovat aina sallittuja valmentajien suuntaan. Kysymyksiin, joita terveydenhoitajat esittivät kokeilun aikana, pyrittiin vastaamaan nopeasti sähköpostilla. Nämä kysymykset koskivat lähinnä chatin teknisiä asioita ja käytettävyyteen liittyviä pohdintoja.

Yksilöllisen tuen rinnalle tuotiin yhteisöllinen tuki, jotta toimintaa voisi kehittää yhdessä, ja vertaistuen antamiselle ja saamiselle syntyisi alku. Yhteisöllinen tuki on tavallinen tuen muoto esimerkiksi työnohjauksessa, jossa voidaan tällöin pitää tavoitteina esimerkiksi ryhmän tehtävän selkiyttämistä ja toimintatapojen muutoksia (Kivinen 2018, 55). Osassa yhteisöllisiä tukikäyntejä oli mukana myös lähiesimies. Esimiehen osallistuminen haluttiin kuitenkin rajata yhdellä kerralla pois, jotta istunto olisi mahdollisimman tasapuolista ja avointa. Esimiehen osallistumista muille kerroille ja projektiryhmän jäseneksi puolsi se, että tehdyt muutokset hankkeen aikana saatiin vietyä välittömästi käytäntöön ja niillä oli johdon hyväksyntä. Esimies myös kannusti chat työntekijöitä kokeilun aikana ja hän pystyi myös hankkeen loppupuolella näyttämään tulevaisuuteen ja antoi tuen chatin juurruttamiseksi Ylöjärvellä osaksi normaaleja neuvolan toimintatapoja. Yhteisöllisen otteen ajateltiin myös lisäävän positiivisesti muutokseen suhtautuvaa kulttuuria työssä. Tätä ei tässä lyhyessä hankkeessa kuitenkaan osoitettu eikä mitattu. Tavoitteena oli valmentajuusote, jossa työntekijät sisäistäisivät muutoksen osaksi työnsä kehittämistä ja toimisivat itse valmentajina seuraaville chat-terveydenhoitajille. Näin laajemminkin haluttiin osallistaa työntekijät muutokseen ja työnsä kehittämiseen. Työntekijöille annettiin tukea heidän ottaessaan siirtymävaiheessa vastuuta valmentajuudesta.

Lähteet:

Hakanen, J. 2009. Työn imua, tuottavuutta ja kukoistavia työpaikkoja? - kohti laadukasta työelämää. Helsinki: Työsuojelurahasto.

Kivinen, P. 2018. Työnohjaus työyhteisöjen tukena. Teoksessa Laaksonen Hannele (toim.). 2018. Työnilolla! –dialogia ja yhteistoiminnallista kehittämistä. Tampereen ammattikorkeakoulun julkaisuja. Sarja B. Raportteja 99. Saatavana: <http://julkaisut.tamk.fi/PDF-tiedostot-web/B/99-Tyon-ilolla.pdf>

Partanen, V. 2010. Psykologinen omistajuus etätyöskentelyssä. Lappeenrannan teknillinen yliopisto. Kauppatieteellinen tiedekunta. Pro gradu.

Sjelogren, J. 2016. Ammatillisten opettajien toimijuus ja työn psykologinen omistajuus lähihoitajakoulutuksen opetussuunnitelmaprosessissa. Tampereen yliopisto. Kauppatieteellinen tiedekunta. Pro gradu.

7. TERVEYDENHOITAJIEN KOKEMUKSET ISÄ-CHAT -HANKKEESTA

Hankkeessa oli mukana neljä terveydenhoitajaa, jotka toimivat chat-terveydenhoitajina 10 kuukauden ajan maaliskuusta joulukuun loppuun 2018. He olivat aktiivisesti mukana chatin kehittämisessä hankevuoden aikana. Hankkeen loputtua he myös toimivat mentoreina muille terveydenhoitajille chat-palvelun juurtuessa vahvemmin osaksi neuvolan palveluita kaikille asiakkaille suunnattuna palveluna.

Terveydenhoitajille lähetettiin kysely joulukuussa 2018. Kysely sisälsi avoimia kysymyksiä hankkeen menetelmävalmennuksesta, isien huomioimisesta ja ammatillisen osaamisen kehittymisestä. Terveydenhoitajilta kysyttiin myös heidän näkemyksiään ja kehitysehdotuksiaan chat-palvelusta muille kunnille ja terveydenhoitajille. Kaikki neljä hankkeen terveydenhoitajaa vastasivat kyselyyn. Kyselyn vastaukset koottiin, ja niiden pohjalta jatkettiin terveydenhoitajien ryhmähaastattelulla, jossa vielä tarkennettiin joitakin vastauksia. Ryhmähaastatteluun osallistui kolme terveydenhoitajaa.

KOKEMUKSET MENETELMÄVALMENNUKSESTA

Chat alkoi nopealla aikataululla, mutta terveydenhoitajat kokivat saaneensa riittävästi ohjausta nopeasta aloituksesta huolimatta. He toivat kuitenkin esille, että ennen chatin alkua olisi ollut hyvä, jos he olisivat saaneet enemmän koulutusta siitä, mitä chat-keskustelun prosessiin kuuluu ja mitä kaikkea tulisi huomioida chat-dialogissa. Tällainen koulutus oli järjestetty myöhemmin hankevuoden aikana, jolloin terveydenhoitajat pystyivät tuomaan esille jo omaa kokemustaan chat-keskusteluiden prosessista. Kaikki terveydenhoitajat kokivat koulutuksen ja tuen kuitenkin riittävänä ja hyvänä. Hankkeen alkuvaiheessa erityisesti paikan päällä saatu tuki koettiin tärkeäksi, mutta myös vuoden aikana saatua tukea pidettiin riittävänä. Erityisesti käytännön asioiden tuki mainittiin hyväksi ja tärkeäksi.

Menetelmävalmennuksen tarkoituksena oli myös valmistaa terveydenhoitajia toimimaan itse mentoreina tuleville chat-terveydenhoitajille, jos chat-palvelu jatkuisi osana neuvolan palveluita. Terveydenhoitajat pystyvät oman kokemuksensa avulla toimimaan osaavana ja hyvänä tukena muille terveydenhoitajille.

TERVEYDENHOITAJIEN KAIPAAMA TUKI

Hankkeessa mukana olleet terveydenhoitajat antoivat toisilleen hyvin tukea. Muutkin

neuvolan terveydenhoitajat olivat hankkeessa olleiden terveydenhoitajien tukena. Terveydenhoitajat toivat kuitenkin esille, että kaikkia neuvolan terveydenhoitajia olisi voitu ottaa enemmän mukaan, jotta he olisivat olleet paremmin selvillä hankkeesta ja osanneet informoida ja markkinoida chattia omille asiakkailleen paremmin. Mainostus olisi tällöin voinut lähteä vauhdikkaammin käyntiin. Hankkeen terveydenhoitajat myös toivoivat, että muut terveydenhoitajat olisivat antaneet Isä-chatista enemmän suullista tietoa kirjallisten mainosten tueksi. Terveydenhoitajat kohtasivat välillä asiakkaita, jotka eivät vielä olleet kuulleet Isä-chatista.

ISIEN HUOMIOINTI NEUVOLATYÖSSÄ ENNEN CHAT-HANKETTA

Terveydenhoitajat kertoivat, että ainakin omilla vastaanotoillaan isät oli huomioitu tasapuolisesti ja yhtä tärkeänä osana perhettä kuin äiditkin. Isät pyrittiin huomioimaan aina, kun he olivat käynneillä mukana. Heiltä myös kyseltiin kuulumisia erikseen. Terveydenhoitajat kertoivat keskustelevansa koko perheen kanssa vastaanotoilla.

Laajoihin tarkastuksiin kutsuttiin molemmat vanhemmat ja yhteisenä toimintatapana oli ollut toivottaa isät tervetulleiksi kaikille neuvolakäynneille. Isyyden tunnistamisen yhteydessä isien läsnäolo oli luonnollisesti välttämätöntä. Perhevalmennus järjestettiin ensisynnyttäjille ja niihin olivat molemmat vanhemmat tervetulleita.

ISIEN HUOMIOINTI NEUVOLATYÖSSÄ CHAT-HANKKEEN AIKANA

Chat-hankkeen myötä isille suunnattu mainostus lisääntyi. Isille mainostettiin Isä-chatia, isä-iltaa ja muita hankkeeseen liittyviä tapahtumia. Neuvolan www-sivuille tuli vuoden 2018 lopulla myös erikseen isille suunnattuja materiaaleja. Hankkeen aikana, isien ja isyyden ollessa enemmän pinnalla, terveydenhoitajat olivat vastaanotoilla miettineet enemmän isyyteen liittyviä asioita ja koittivat tehostaa isyyden huomioimista vastaanottotyössä. Terveydenhoitajat kokivat, että isien huomioimiseen tuli syvyyttä, vaikka isät eivät välttämättä olleetkaan fyysisesti paikalla. Tällöin isien kuulumisia kyseltiin äitien kautta. Vain isille kohdennettu isä-ilta oli myös uusi tapahtuma, minkälaisista ei aiemmin neuvolan kautta oltu järjestetty.

ISIEN JA PERHEIDEN SUHTAUTUMINEN CHAT-PALVELUUN

Terveydenhoitajat kuvasivat, että suurin osa perheistä oli ottanut chatin vastaan hyvin ja positiivisin mielin. Osa perheistä olivat olleet mielissään sähköisten palveluiden lisääntymisestä, jotkut perheet taas eivät nähneet chat-palvelua itselleen tärkeäksi vaan halusivat mieluummin henkilökohtaisempaa kontaktia. Osa perheistä olivat kiinnostuneita siitä, miten chat-palvelu oli lähtenyt käyntiin. Joskus chattia ei nähty vakavasti otettavana

palveluna; perheet saattoivat epäillä tai kyseenalaistaa palvelun tarpeen. Harva isistä oli kuitenkaan itse kokeillut palvelua. Perheet toivat esille, että palvelu voisi olla myös äideille.

AMMATILLISEN OSAAMISEN KEHITTYMINEN

Isä-chat -hanke avasi terveydenhoitajien näkemyksiä sähköisistä palveluista. Terveydenhoitajat kertoivat oppineensa uuden tavan toimia. Terveydenhoitajat kokivat osaamisensa riittävänä palvelun käyttöön. He myös kokivat, että pystyvät nyt auttamaan muitakin terveydenhoitajia, jos chat-palvelu jatkuisi neuvolassa. Terveydenhoitajat näkivät digitaalisuuden ja chat-palvelun osana tulevaisuuden terveydenhuoltoa ja kokivat nyt itse osaavansa hyödyntää chattia asiakkaiden ohjaamisessa. Chat-palvelun ansiosta he kokivat pysyvänsä terveydenhuollon kehityksessä mukana. Terveydenhoitajat myös kertoivat, että olivat syventyneet entisestään kirjallisen ohjauksen antamiseen.

CHAT-PALVELUN KEHITTÄMINEN NEUVOLATYÖSSÄ TULEVAISUUDESSA

Terveydenhoitajilta tuli vahvaa kannatusta chatin aukiolon laajentamiseen ja chatin kohdentamiseen kaikille asiakkaille, koko perheelle. Chattia tulisi markkinoida kannustavasti ja sen mahdollisuuksia korostaen. Yhteydenotto chatin kautta voisi korvata osan puhelinajoista. Terveydenhoitajat toivat esille, että asiakkaiden on välillä vaikea saada yhteyttä puhelimen kautta puhelinaikojen ollessa hyvin rajalliset. Chat-palvelu voisi tällöin toimia yhtenä yhteydenottovälineenä.

Terveydenhoitajat myös ehdottivat, että kysymyksiä voisi jättää chatin aukiolon ulkopuolella ja vastaus annettaisiin vuorokauden sisällä. Chat-palvelua voisi myös muuttaa siten, että chat-ikkuna ponnahtaisi itsenäisesti, aktiivisesti esiin, kun neuvolan www-sivut avataan. Hankkeessa chat-ikkuna näkyi chatin aukiolon aikana näytön alareunassa, mutta chat-ikkunaa piti vielä klikata, jotta esiin tuli tila kysymykselle (Kuva 2).

Kuva 2. Isä-chat ikkuna avattuna Ylöjärven neuvolan www-sivuilla

Terveydenhoitajat näkivät sähköiset palvelut osana terveydenhuollon tulevaisuutta, mutta toivovat tasapainoista suhdetta sähköisten palveluiden ja henkilökohtaisten kontaktien välillä. Palveluiden halutaan palvelevan sekä terveydenhoitajia että asiakkaita parhaalla mahdollisella tavalla.

KÄYTÄNNÖN VINKIT JA EHDOTUKSET MUIHIN KUNTIIN CHAT-PALVELUN ALOITTAMISEKSI JA KEHITTÄMISEKSI

Hankkeessa olleet terveydenhoitajat haluavat kannustaa muita terveydenhoitajia kokeilemaan chattia. He toivovat terveydenhoitajille rohkeutta kokeilla uusia toimintatapoja sekä esimiehille rohkeutta kehittää ja tarvittaessa muuttaa toimintakäytäntöjä. Terveydenhoitajat kokivat hyväksi sen, että palvelua kehitettiin yhdessä. Terveydenhoitajilla oli mahdollisuus vaikuttaa siihen, milloin palvelua tarjottiin. Ilta-aikaan työtä oli myös mahdollista tehdä kotoa käsin.

Perehdytys chatin käyttöön on tärkeää, jotta palvelun käyttöönottoa ei tarvitse jännittää. Chatin konkreettinen testaaminen olisi hyvä järjestää esimerkiksi kollegoiden kesken. Olisi myös hyvä keskustella chatin käytöstä ja luoda yhteiset pelisäännöt siitä, miten asiakkaille vastataan, mitkä asiat ovat sellaisia, joita voi hoitaa chatissa ja mitkä asiat sellaisia, jotka vaativat henkilökohtaisen käynnin tai tunnistautumisen.

Palvelua olisi hyvä markkinoida yhtenä normaalina osana neuvolapalveluita, kuten puhelinaika. Chatin tulisi olla osa neuvolan arkea, ei ylimääräinen toiminta. Chat voi toimia puhelimen sijaan palveluna, jossa asiakkaat tuovat kysymyksiään esille. Kuten puhelinpalvelussa, chatissakin asiakas saa vastauksen nopeasti. Palveluiden erona on vain, että chatissa vastaus on kirjallisessa muodossa. Myös kirjallisessa ohjauksessa kannattaa lähteä liikkeelle varmentavin kysymyksiin muodostan keskustelua, dialogia ja ohjausta.

Laaja mainostus eri kanavien kautta on tärkeää. Markkinointi tulisi alkaa ennen palvelun käyttöönottoa. Chat-palvelu olisi hyvä aloittaa laajalla asiakaskunnalla. Chatin aukiolossa olisi hyvä miettiä, mikä palvelee asiakkaita – toki työntekijöiden resurssit huomioiden. Asiakkaiden kannalta chatin helppo toimivuus ja chat-ikkunan näkyvyys www-sivuilla ovat tärkeitä.

8. YHTEISTYÖTAHOJEN ESITTELY KIITOKSIN

Hanke mahdollistuu vain ihmisten hyvästä yhteistyöstä. Isä chat –hanke kiittää kaikkia mukana olleita ammattilaisia ja vapaaehtoisia toimijoita. Kolmentoista kuukauden aikana olemme suunnitelleet, kokeilleet, kutsuneet mukaan, kehittäneet, kartoittaneet, oivalta- neet, saavuttaneet, löytäneet ja päässeet perille. Olemme tyytyväisiä oppiin, jonka hanke on tuottanut. Nyt voimme rohkeammin lähteä uusiin digitaalisuuden menetelmiin. Emme uppoa, vaan pysymme pinnalla ja pääsemme eteenpäin. Vauhdin määräämme me itse. Ja usein pystymme parempaan voimavaroillamme kuin uskommekaan. Rohkeasti kohti digi- taalisuutta – yhdessä!

Toimijat:

TAMPEREEN AMMATTIKORKEAKOULU

Tampereen ammattikorkeakoulu on yksi Suomen suurimmista ammattikorkeakouluista. TAMKissa on lähes 50 tutkinto-ohjelmaa, 10 000 opiskelijaa ja 730 henkilöstön jäsentä. Tamkin päätehtävänä on tarjota korkeakouluopetusta työelämän ammatillisiin asiantuntija- tehtäviin. Lisäksi ammattikorkeakoulu harjoittaa aluekehitystä tukevaa ja alueen elinkeino- rakenteen huomioon ottavaa soveltavaa tutkimus- ja kehitystyötä sekä taiteellista toimin- taa. Vuodesta 2019 alkaen Tamk on osa uutta Tampereen korkeakoulu yhteisöä.

YLÖJÄRVEN KAUPUNGIN NEUVOLATOIMINTA

Ylöjärven neuvolat tarjoavat asiakasperheille heidän tarpeistaan lähteviä terveyttä ja hyvinvointia tukevia ja ylläpitäviä palveluja. Toiminnan painopiste on ennaltaehkäisevässä, terveyttä edistävässä työssä. Neuvolapalvelut ovat perheille vapaaehtoisia ja maksuttomia palveluita. Ne perustuvat valtakunnallisiin asetuksiin ja suosituksiin. Yhteistyön tekeminen ja luottamuksellisuus ovat avainasioita palvelussa.

<https://www.ylojarvi.fi/terveys/aitiysneuvola/>

<https://www.ylojarvi.fi/terveys/lastenneuvola/>

Rahoittaja:

PIRKANMAAN LIITTO

Pirkanmaan liiton yksi tärkeä tehtävä on koko pirkanmaalaisen elämisen, yrittämisen ja hyvinvoinnin varmistavan toimintaympäristön kehittäminen. Kehittymisen edellytyksiä seurataan ja niitä pyritään jatkuvasti uudistamaan muun muassa kehityshankkeiden avulla. Hankkeiden kautta pystytään saamaan omalle alueelle uutta tietoa ja osaamista mutta myös jakamaan pirkanmaalaista osaamista ulospäin. Pirkanmaan liitto on myöntänyt vuosina 2016 - 2018 AIKO-rahoitusta alueellisten innovaatioiden ja kokeilujen käynnistämiseen. Rahoitusta oli ko. vuosille käytettävissä yhteensä 2,9 miljoonaa.

YHTEISTYÖKUMPPANIT

MIELLEN AVOIN OPISTO

Mielen Avoin Opisto - Recovery College on osa Mielen ry:n toimintaa. Mielen Avoin Opisto on tarkoitettu kaikille, jotka haluavat edistää omaa hyvinvointiaan ja/tai toipumistaan. Monipuolinen ja mielekäs tekeminen on kaikille avointa: ryhmiä, kursseja, luentoja, tilaisuuksia ja retkiä. Voit valita tarjonnasta itseäsi kiinnostavan teeman, kuten mielen ja kehon hyvinvointi, ihmissuhteet ja vuorovaikutus, seksuaalisuus sekä taide ja kulttuuri. Mielen Avoimessa Opistossa voit harjoittaa omia taitojasi ja ottaa askeleita kohti omia tavoitteitasi ja haaveitasi. Avoimen tarjonnan lisäksi tarjoamme kokemusasiantuntijatoimintaa ja vapaaehtoistoimintaa. Toiminta painottuu Pirkanmaalle. www.mielen.fi

NEUVOKAS PERHE

Neuvokas perhe tuo iloa, innostusta ja kannustusta lapsiperheiden elintapoihin, tarjoilemalla vinkkejä ja ideoita arkeen. Neuvokas perhe on osa Suomen Sydänliiton terveyden edistämisen toimintaa ja tarjoaa ammattilaisille menetelmän ja työvälineet lapsiperheiden elintapaohjaukseen. Perheille Neuvokas perhe tarjoaa tietoa ja tukea liikkumisen, syömis- en, unen ja digihyvinvoinnin teemoista. Menetelmässä keskeistä on vahvuuksien tunnistaminen: Huomaa hyvä lapsessa, huomaa hyvä arjessa. www.neuvokasperhe.fi

TAMPEREEN SEUDUN TYÖVÄENOPISTO

Tampereen seudun työväenopisto on Tampereen kaupungin omistama vapaan sivistystyön oppilaitos. Toiminnassa Tampereen ja Ylöjärven alueella järjestetään vuosittain yli 2000 kurssia. Kursseilla käy yli 15 000 opiskelijaa. Monipuolisilla opetuspalveluilla tuetaan elinikäistä oppimista ja itsensä kehittämistä. Opistossa voi opiskella mm. filosofiaa, historiaa, yli 20 eri kieltä, kirjallisuutta ja kirjoittamista, kulttuurien tuntemusta, kuvataidetta, kädentaitoja ompelusta taontaan, liikuntaa, musiikkia, psykologiaa, puutarhanhoitoa, ruuanlaittoa, tanssia, teatteria, tietotekniikkaa ja viestintää. <https://www.tampere.fi/tyovaenopisto/>

TOUHULA –YLÖJÄRVI

Touhula on yksityinen valtakunnallinen päiväkotiperhe, joka tarjoaa lapsille laadukasta, monipuolista ja virikkeellistä varhaiskasvatusta sekä esiopetusta iloisessa, turvallisessa ja oppimaan innostavassa ympäristössä. Ylöjärven neljässä Touhulassa on tarjolla sekä suomen- että englanninkielistä varhaiskasvatusta ja esiopetusta. Touhula haluaa olla luomassa onnellista lapsuutta myös Ylöjärven alueen lapsille. <https://touhula.fi/kaupunki/ylojarvi/>

YLÖJÄRVEN VARHAISKASVATUS

Ylöjärven kunnallisessa varhaiskasvatuksessa on tehtävänä edistää lasten kokonaisvaltaista kasvua, kehitystä ja oppimista yhteistyössä huoltajien kanssa. Toiminnassa painotetaan tunne- ja vuorovaikutustaitoja. Lasten kanssa tunne- ja vuorovaikutustaitoja harjoitellaan arjen tilanteissa sekä ohjatuissa pienryhmissä erilaisten menetelmien avulla. Yhteistyötä tehdään mieluusti toimijoiden kanssa, joiden toiminta luontevasti liittyy varhaiskasvatukseen. Yhteistyö lisää oppimisympäristöjen monipuolisuutta ja tukee varhaiskasvatuksen tavoitteita. Ylöjärven varhaiskasvatussuunnitelma löytyy nettisivuiltamme. Ylöjärven kunnallisessa varhaiskasvatuksessa on n. 1800 lasta.

<https://www.ylojarvi.fi/perhe-ja-sosiaalipalvelut/varhaiskasvatus/>

HANKKEESSA TUOTETTU KEHITTÄMISTEHTÄVÄ JA OPINNÄYTETYÖ

Kehittämistehtävä: Hohtari, J. & Kyrkkö, K. 2018. ”Terveystieteiden koulutusilmapäivä” opinnäytetyön (Hed, R. ym. 2018) pohjalta. Tampereen ammattikorkeakoulu.

Opinnäytetyö: Oksanen, S. & Rantanen, M. 2019. Isät lastensa liikuntakasvattajina. Perheiden fyysisen aktiivisuuden tukeminen lastenneuvolassa. Tampereen ammattikorkeakoulu.

